

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Івано-Франківський коледж

EUROPEAN CREDIT TRANSFER SYSTEM
ECTS – ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАКЕТ

5.14010301 «Туристичне обслуговування» (ОКР «Молодший спеціаліст»)

1. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА КОЛЕДЖУ

1.1. Адреса: вул. Бандери, 1, м. Івано-Франківськ, 76018

Контактні телефони:

тел. (0342) 57-00-08

e-mail: college_if@ukr.net

Веб-сторінка: www.ifk.pu.if.ua

Адреси відділень:

Педагогічне і дошкільне відділення

вул. Бандери, 1, м. Івано-Франківськ, 76018

тел. (0342) 57-00-08

Юридичне відділення

вул. Шевченка, 44а, м. Івано-Франківськ, 76025

тел. (03422) 59-61-75

(0342) 59-60-87

Верховинське відділення

вул. Князя Мстислава, 2 «б», смт. Верховина,

Івано-Франківська область, 78700

тел. (0232) 2-17-78

Інформація про склад дирекції:

Директор коледжу: Москаленко Юрій Михайлович –
кандидат філософських наук, професор

тел.: (0342) 57-00-08

e-mail: dir_if_kol@pu.if.ua; 60moskalenko@ukr.net

Заступник директора з навчально-методичної роботи:

Никорак Ярослав Ярославович

тел.: (0342) 73-52-53

e-mail: nykorak@pu.if.ua; jaroslav.nykorak@gmail.com

Заступник директора з навчально-виховної роботи:

Нестеренко Світлана Василівна

тел.: (0342) 57-00-08

e-mail: snesterenko_@ukr.net

Завідувач педагогічного відділення: Полякова Тетяна Вікторівна

тел.: (0342) 57-00-08

e-mail: tetiana.poliakova@pu.if.ua

Завідувач відділення дошкільної освіти: Сидорук Оксана
Миколаївна

тел.: (0342) 57-00-08

e-mail: oksana.sydoruk@pu.if.ua; zubivoks@gmail.com

Завідувач юридичного відділення: Наконечна Іванна Миколаївна
тел.: (0342) 59-61-75
e-mail: ur_kol@pu.if.ua; iva37@ukr.net

Завідувач навчально-методичного кабінету: Дзвінчук Ганна
Миколаївна
тел.: (0342) 59-61-75
e-mail: turver_kol@ukr.net

1.2. ВИКЛАДАЦЬКИЙ СКЛАД ВІДПОВІДНОГО ВІДДІЛЕННЯ КОЛЕДЖУ:

Циклова комісія загальноосвітньої підготовки

Івасів Ярослава Іванівна – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Українська мова», «Українська література», **голова циклової комісії**

Андрій Ігор Михайлович – спеціаліст I категорії, викладач дисциплін «Всесвітня історія», «Історія України»

Багрій Марія Антонівна – спеціаліст II категорії, кандидат філологічних наук, викладач дисципліни «Українська мова»

Бадицька Ольга Мар'янівна – спеціаліст вищої категорії, вчитель-методист, викладач дисципліни «Зарубіжна література»

Бурдуланюк Галина Василівна – спеціаліст II категорії, викладач дисциплін «Історія України», «Всесвітня історія»

Василів Микола Миколайович – спеціаліст, викладач дисципліни «Інформатика»

Волчовська-Козак Олександра Євгенівна – спеціаліст вищої категорії, кандидат біологічних наук, доцент кафедри біології та екології, викладач дисципліни «Біологія»

Гаріджук Олександра Михайлівна – спеціаліст I категорії, викладач дисципліни «Математика»

Горецька Ольга Петрівна – спеціаліст, викладач дисциплін «Українська література», «Українська мова»

Ковбас Людмила Петрівна – спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Математика»

Косяк Сергій Дмитрович – спеціаліст, викладач дисципліни «Захист Вітчизни»

Кравченко Ірина Михайлівна – спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Іноземна мова (англ.)»

Максимець Богдан Володимирович – спеціаліст вищої категорії, вчитель-методист, кандидат політичних наук, викладач дисциплін «Історія України», «Всесвітня історія»

Марій Наталія Василівна – спеціаліст, викладач дисципліни «Математика»

Надурак Наталія Миколаївна – спеціаліст, кандидат історичних наук, викладач дисциплін «Історія України», «Всесвітня історія»

Полякова Тетяна Вікторівна – спеціаліст вищої категорії, вчитель-методист, викладач дисциплін «Українська мова», «Сучасна українська мова з практикумом», «Основи культури і техніки мовлення»

Похила Дмитро Дмитрович – спеціаліст I категорії, викладач дисципліни «Захист Вітчизни (медико-санітарна підготовка)»

Приймак Лілія Богданівна – спеціаліст, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов і країнознавства, викладач дисципліни «Іноземна мова (нім.)»

Скиданчук Олена Михайлівна – спеціаліст I категорії, викладач дисциплін «Українська мова», «Українська література»

Скоморовська Наталія Богданівна – спеціаліст I категорії, викладач дисципліни «Українська література»

Спатар Ірина Миколаївна – спеціаліст, кандидат філологічних наук, викладач дисципліни «Зарубіжна література»

Суковата Діна Ігорівна – спеціаліст, викладач дисциплін «Іноземна мова (англ.)», «Іноземна мова за професійним спрямуванням (англ.)»

Ткачук Тамара Олексіївна – спеціаліст, кандидат філологічних наук, доцент кафедри світової літератури, викладач дисципліни «Зарубіжна література»

Тринога Любов Орестівна – спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Математика»

Турчанська Олена Сергіївна – спеціаліст, викладач дисциплін «Іноземна мова за професійним спрямуванням (англ.)», «Іноземна мова (англ.)»

Фомін Катерина Василівна – спеціаліст, викладач дисциплін «Іноземна мова (англ.)», «Дитяча англійська література», «Раннє навчання англійської мови»

Хруслова Галина Тимофіївна – спеціаліст вищої категорії, викладач-методист викладач дисципліни «Захист Вітчизни (медико-санітарна підготовка)»

Шиян Зоряна Миколаївна – спеціаліст, викладач дисциплін «Іноземна мова (нім.)», «Практикум усного і писемного мовлення (іноземна мова) (нім.)»

Кузьміна Людмила Василівна – спеціаліст вищої категорії, старший вчитель, викладач дисциплін «Українська література», «Зарубіжна література»

Щербій Наталія Олегівна – спеціаліст, викладач дисциплін «Українська література», «Зарубіжна література»

Циклова комісія гуманітарної та соціально-економічної підготовки

Гой Наталія Василівна – викладач дисциплін «Основи економічної теорії», «Економічна теорія», «Економіка підприємств і бухгалтерський облік», «Економіка та організація діяльності», «Вступ до спеціальності», «Економіка», спеціаліст вищої категорії, **голова циклової комісії**

Андрусак Уляна Михайлівна – спеціаліст, викладач дисциплін «Етика ділового спілкування», «Українська мова за професійним спрямуванням»

Будз Галина Іванівна – спеціаліст, кандидат філософських наук, викладач дисциплін «Людина і світ», «Соціологія»

Гнатюк Ярослав Степанович – спеціаліст вищої категорії, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та соціології, викладач дисциплін «Логіка юриста», «Основи філософських знань», «Філософія»

Грицюк Лілія Василівна – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Фізична культура», «Фізичне виховання»

Карабінович Василь Васильович – спеціаліст, викладач дисципліни «Основи правознавства»

Карпенко Ганна Миронівна – спеціаліст I категорії, викладач дисциплін «Іноземна мова за професійним спрямуванням (англ.)», «Практичний курс англійської мови»

Кудряк Іван Богданович – спеціаліст I категорії, викладач дисципліни «Фізична культура»

Лучко Олександр Богданович – спеціаліст II категорії, майстер спорту, викладач дисципліни «Фізичне виховання»

Мельник Олена Йосипівна – спеціаліст, викладач дисциплін «Фізичне виховання», «Фізична культура», «Теорія і методика фізичного виховання», «Методика фізичного виховання»

Крижанівська Оксана Федорівна – спеціаліст, викладач дисципліни «Фізична культура»

Москаленко Юрій Михайлович – спеціаліст, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та соціології, викладач дисциплін «Основи філософських знань (філософія та релігієзнавство)»

Нестеренко Світлана Василівна – спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Культурологія»

Николайчук Сергій Миколайович – спеціаліст, викладач дисциплін «Фізична культура», «Фізичне виховання»

Петришин Марта Йосипівна – спеціаліст вищої категорії, вчитель-методист, кандидат філологічних наук, доцент кафедри загального та германського мовознавства, викладач дисципліни «Латинська мова»

Познанський Роман Васильович – спеціаліст вищої категорії, кандидат філологічних наук, викладач дисциплін «Іноземна мова за професійним спрямуванням (англ.)», «Практичний курс англійської мови», «Практикум усного і писемного мовлення (іноземна мова) (англ.)»

Рилюк Руслана Миколаївна – спеціаліст, викладач дисциплін «Іноземна мова за професійним спрямуванням (нім.)», «Методика навчання іноземної мови (нім.)»

Сидорів Сергій Мирославович – спеціаліст I категорії, викладач дисципліни «Іноземна мова (англ.)»

Слижук Іван Володимирович – спеціаліст, майстер спорту, викладач дисципліни «Фізична культура»

Циклова комісія математичної та природничо-наукової підготовки

Горблянська Ірина Юріївна – викладач дисципліни «Біологія», спеціаліст вищої категорії, вчитель - методист **голова циклової комісії**

Бедрій Тарас Романович – спеціаліст, викладач дисциплін «Інформаційно-комунікаційні технології, технічні засоби навчання», «Сучасні інформаційні технології»,

Воробель Анісія Володимирівна – спеціаліст вищої категорії, кандидат медичних наук, доцент кафедри анатомії і фізіології людини та тварин, викладач дисципліни «Основи медичних знань»

Гамбург-Безрука Марія Василівна – спеціаліст II категорії, викладач дисциплін «Основи екології», «Хімія», «Екологія»

Грушевський Роман Євгенійович – спеціаліст I категорії, кандидат економічних наук, викладач дисципліни «Інформаційно-комунікаційні технології, технічні засоби навчання»

Дудка Ольга Михайлівна – спеціаліст, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інформатики, викладач дисципліни «Англійські терміни в інформатиці»

Поплавський Омелян Павлович – спеціаліст, кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри безпеки життєдіяльності, викладач дисциплін «Основи охорони праці», «Безпека життєдіяльності»

Рудейчук-Кобзева Мар'яна Ярославівна – спеціаліст, викладач дисциплін «Анатомія, фізіологія і гігієна дітей шкільного віку», «Анатомія»

Бойчук Володимира Михайлівна – спеціаліст вищої категорії, вчитель-методист, кандидат хімічних наук, доцент кафедри теоретичної та експериментальної фізики, викладач дисципліни «Фізика»

Гарпуль Оксана Зіновіївна – спеціаліст вищої категорії, кандидат фізико-математичних наук, викладач дисципліни «Фізика»

Гургула Галина Ярославівна – спеціаліст I категорії, кандидат хімічних наук, викладач дисципліни «Фізика»

Довгий Олег Ярославович – спеціаліст вищої категорії, кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри математичних та природничих дисциплін початкової освіти, викладач дисципліни «Астрономія»

Запухляк Руслан Ігорович – спеціаліст, кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри фізики та електроніки, викладач дисципліни «Фізика»

Морушко Ольга Василівна – спеціаліст, кандидат фізико-математичних наук, викладач дисципліни «Фізика»

Петрашук Оксана Петрівна – спеціаліст вищої категорії, вчитель-методист, викладач дисципліни «Хімія»

Уманців Марія Миколаївна – спеціаліст, викладач дисципліни «Фізика»

Яблонь Любов Степанівна – спеціаліст I категорії, кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри теоретичної та експериментальної фізики, викладач дисципліни «Фізика»

Зіняк Тетяна Романівна – спеціаліст, викладач дисципліни «Географія»

Циклова комісія професійної та практичної підготовки (спеціальність «Дизайн»)

Чмелик Ірина Василівна – спеціаліст вищої категорії, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри дизайну і теорії мистецтва, викладач дисциплін «Культурологія», «Історія мистецтва», «Живопис», «Історія української культури», **голова циклової комісії**

Бейлах Оксана Дмитрівна – спеціаліст вищої категорії, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри дизайну і теорії мистецтва, викладач дисциплін «Основи теорії дизайну», «Історія декоративно-прикладного мистецтва», «Декор і орнамент»

Гладкий Богдан Степанович – спеціаліст, викладач дисциплін «Основи пластичної анатомії», «Робота в матеріалі»

Дерев'янка Максим Борисович – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Основи інформатики та комп'ютерної техніки», «Комп'ютерна графіка проектування дизайну середовища», «Ландшафтний дизайн»

Мельник Уляна Володимирівна – спеціаліст, викладач дисциплін «Шрифти», «Ергономіка», «Основи проектної графіки», «Синтез творів мистецтва в дизайні»

Салабай Василь Борисович – спеціаліст, викладач дисциплін «Матеріалознавство», «Кольорознавство», «Композиційна організація форм», «Художнє проектування», «Спеціалізований рисунок»

Стребкова Ірина Веніамінівна – спеціаліст, кандидат мистецтвознавства, викладач дисциплін «Основи композиції», «Композиційна організація форм»

Шпільчак Володимир Антонович – спеціаліст вищої категорії, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дизайну і теорії мистецтва, викладач дисциплін «Основи креслення і нарисної геометрії», «Вступ до спеціальності», «Синтез творів мистецтва в дизайні», «Основи архітектури»

Хомин Василь Михайлович – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Рисунок», «Проектування в дизайні»

Павлюк Василина Святославівна – спеціаліст, викладач дисциплін «Біологія», «Візажна справа», «Косметологія», «Стилістика»

Циклова комісія професійної та практичної підготовки (спеціальність «Початкова освіта»)

Максимчук Ганна Миколаївна – спеціаліст II категорії, кандидат педагогічних наук, викладач дисциплін «Основи психології», «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Дидактика», «Дитяча психологія», «Основи педагогіки та психології», **голова циклової комісії**

Березовська Людмила Іванівна – спеціаліст, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, викладач дисципліни «Методика навчання української мови»

Близнюк Тетяна Олександрівна – спеціаліст, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філології та методики початкової освіти, викладач дисциплін «Методика навчання іноземної мови (англ.)», «Передовий досвід та авторські методики навчання англійської мови», «Методика навчання англійської мови в дошкільних закладах»

Височанська Богдана Богданівна – спеціаліст, викладач дисципліни «Загальні основи педагогіки»

Гнатюк Михайло Васильович – спеціаліст, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри мистецьких дисциплін початкової освіти, викладач дисципліни «Образотворче мистецтво з методикою викладання»

Гонтар Антоніна Федорівна – спеціаліст вищої категорії, вчитель-методист, викладач дисциплін «Методика навчання математики»

Гоцуляк Катерина Іванівна – спеціаліст, викладач дисциплін «Методика навчання предмета «Я у світі», «Методика навчання предмета «Основи здоров'я»

Довбенко Світлана Юрійівна – спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти, викладач дисциплін «Теорія та методика виховної роботи», «Дидактика»

Дутка Іванна Ільківна – спеціаліст, викладач дисципліни «Педагогіка»

Кметюк Тарас Васильович – спеціаліст, кандидат мистецтвознавства, викладач дисциплін «Музичне виховання з методикою навчання», «Основи теорії музики і сольфеджіо»

Ликтей Людмила Миколаївна – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Методика навчання української мови», «Українська література»

Никорак Наталія Юріївна – спеціаліст, викладач дисциплін «Методика навчання природознавства», «Народознавство»

Павелко Роксолана Олегівна – спеціаліст, викладач дисциплін «Основи ритміки і хореографії з методикою», «Теорія і методика сучасного танцю», «Народно-сценічний танець», «Ритміка»

Плетеницька Лідія Степанівна – спеціаліст вищої категорії, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри математичних та природничих дисциплін початкової освіти, викладач дисципліни «Основи початкового курсу математики»

Сав'юк Галина Павлівна – спеціаліст, кандидат технічних наук, доцент кафедри безпеки життєдіяльності, викладач дисципліни «Основи початкового курсу природознавства»

Стамбульська Тетяна Ігорівна – спеціаліст, викладач дисциплін «Каліграфія (графіка письма)», «Культура мовлення і практикум з виразного читання»

Наконечна Лариса Богданівна – спеціаліст II категорії, кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології і методики початкової освіти, викладач дисциплін «Дитяча література», «Зарубіжна література»

Цюняк Оксана Петрівна – спеціаліст II категорії, кандидат педагогічних наук, викладач дисципліни «Методика трудового навчання з практикумом»

Червінська Інна Богданівна – спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти, викладач дисциплін «Загальні основи педагогіки», «Дидактика»

Циклова комісія професійної та практичної підготовки (спеціальність «Дошкільна освіта»)

Селепій Оксана Дмитрівна – спеціаліст вищої категорії, старший вихователь, викладач дисциплін «Методика формування елементарних математичних уявлень», «Основи природознавства і методика ознайомлення дітей з природою», «Педагогіка», «Методика розвитку мовлення і навчання елементів грамоти», **голова циклової комісії**

Бай Ігор Богданович – спеціаліст вищої категорії, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мистецьких дисциплін початкової освіти, викладач дисциплін «Малювання і ліплення», «Методика організації образотворчої діяльності дітей»

Гурей Ольга Іванівна – спеціаліст I категорії, викладач дисциплін «Народознавство в ДНЗ», «Онтогенез мовленнєвої діяльності»

Дяченко Надія Богданівна – спеціаліст II категорії, викладач дисципліни «Художня праця»

Савчук Ольга Миколаївна – спеціаліст, викладач дисциплін «Методика музичного виховання», «Співи і музична література»

Салига Ірина Миколаївна – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Логопедія», «Педагогіка», «Основи дефектології», «Теорія і практика логопедії»

Сидорук Оксана Миколаївна – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Українська мова», «Література для дітей дошкільного віку», «Сучасна українська мова»

Хімчук Ліліана Іванівна – спеціаліст I категорії, кандидат психологічних наук, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти, викладач дисциплін «Вступ до спеціальності», «Педагогіка»

Циклова комісія фундаментальної та спеціальної підготовки (спеціальність «Правознавство», юридичне відділення)

Савчин Наталія В'ячеславівна – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Цивільне процесуальне право України», «Цивільне право України», «Правові та організаційні основи підприємницької діяльності», «Реєстрація актів цивільного стану», **голова циклової комісії**

Квасниця Степан Мирославович – спеціаліст першої категорії, викладач дисциплін «Юридична деонтологія», «Нотаріат в Україні», «Право соціального забезпечення»

Наконечна Іванна Миколаївна – спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Кримінальне право України»

Харченко Іван Григорович – спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Кримінально-процесуальне право України»

Багай Наталія Онуфріївна – спеціаліст вищої категорії, кандидат юридичних наук, доцент, викладач дисципліни «Аграрне право України».

Романко Світлана Миколаївна – спеціаліст вищої категорії, кандидат юридичних наук, доцент, викладач дисципліни «Екологічне право України»

Банасевич Ірина Іванівна – спеціаліст першої категорії, кандидат юридичних наук, доцент, викладач дисципліни «Цивільне право України»

Зеліско Алла Володимирівна – спеціаліст вищої категорії, кандидат юридичних наук, доцент, викладач дисципліни «Цивільне право України»

Вівчаренко Олег Антонович – спеціаліст вищої категорії, кандидат юридичних наук, доцент, заслужений юрист України, викладач дисципліни «Трудове право України»

Циклова комісія професійної та практичної підготовки (спеціальність «Правознавство», юридичне відділення)

Малиновська Ірина Володимирівна – спеціаліст вищої категорії, викладач дисциплін «Теорія держави і права», «Історія держави і права зарубіжних країн», «Історія держави і права України», голова циклової комісії

Блаженко Тетяна Володимирівна – спеціаліст, викладач дисципліни «Історія вчень про державу і право», «Нотаріат»

Козак Наталія Вікторівна – спеціаліст другої категорії, викладач дисциплін «Судові та правоохоронні органи України», «Адміністративне право України», «Міське самоврядування в Україні», «Право інтелектуальної власності», «Судочинство в господарських судах», «Основи римського приватного права»

Бугра Богдан Тарасович – спеціаліст, викладач дисциплін «Організація роботи з документами», «Архівознавство», «Правова статистика», «Митне право України», «Митне право України», «Історія держави і права України»

Данченко Катерина Михайлівна – спеціаліст, викладач дисциплін «Діловодство», «Конституційне право України», «Ораторське мистецтво», «Судочинство в господарських судах», «Судочинство в господарських судах», «Історія держави і права зарубіжних країн»

Циклова комісія загальноосвітніх дисциплін (Верховинське відділення)

Гавучак Галина Михайлівна – викладач дисциплін «Українська мова», «Українська література», «Етнографія і фольклор України», «Діловодство в підприємствах готельного типу», спеціаліст вищої категорії, **голова циклової комісії**

Белих Олена Юріївна – викладач дисциплін «Англійська мова», «Іноземна мова готельного бізнесу(англійська)», «Іноземна мова (англійська) туристичної індустрії», спеціаліст

Кречуняк Марія Григорівна – викладач дисциплін «Інформатика», «Математика», «Інформатика і комп'ютерна техніка», «Інформаційні системи та технології в туризмі», «Інформаційні системи та технології в готельному господарстві», «Вища математика», спеціаліст вищої категорії

Плитчук Микола Михайлович – викладач дисциплін «Фізична культура», «Захист Вітчизни», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Глушко Василь Іванович – викладач дисциплін «Фізика», «Астрономія», «Математика», спеціаліст вищої категорії

Циклова комісія гуманітарних та соціально-економічних дисциплін (Верховинське відділення)

Лесюк Любов Петрівна – викладач дисциплін «Німецька мова», «II Іноземна мова готельного бізнесу(німецька)», «II Іноземна мова туристичної індустрії (німецька)», спеціаліст II категорії, **голова циклової комісії**

Черкалюк Надія Петрівна – викладач дисциплін «польська мова», спеціаліст II категорії

Стефлюк Дмитро Петрович – викладач дисципліни «Правознавство», спеціаліст II категорії

Данильчик Петро Васильович – викладач дисциплін «Основи філософських знань», «Етика і естетика», «Соціологія», спеціаліст

Боднарук Оксана Дмитрівна – викладач дисципліни «Основи психології», спеціаліст

Аксюк Наталія Володимирівна – викладач дисциплін «Трудове право», «Правове регулювання в туристичній діяльності», «Світова література», спеціаліст

Потяк Юлія Іванівна – викладач дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням», спеціаліст

Циклова комісія науково-природничих та загально-економічних дисциплін (Верховинське відділення)

Мартишук Віталій Федорович – викладач дисциплін «Основи охорони праці», «Екологія», «Безпеки життєдіяльності», спеціаліст вищої категорії, **голова циклової комісії**

Дзвінчук Юрій Юрійович – викладач дисциплін «Географія», «Географія туризму», «Рекреаційна географія», спеціаліст вищої категорії.

Коржук Тетяна Іванівна – викладач дисциплін «Хімія», «Біологія», «Основи медичних знань і валеологія», спеціаліст

Циклова комісія профілюючих дисциплін (Верховинське відділення)

Кречуняк Василь Васильович – викладач дисциплін «Професійний етикет», «Країнознавство», «Історія України», «Всесвітня історія», «Людина і світ», «Художня культура (Історія української культури)», спеціаліст I категорії, **голова циклової комісії**

Блищук Дмитро Васильович – викладач дисциплін «Технологія і організація туристичної діяльності», «Туристичне країнознавство»,

«Економіка підприємств», «Бухгалтерський облік», «Економіка (Економічна теорія)», «Ціноутворення в туризмі», спеціаліст II категорії

Микитин Лілія Миколаївна – викладач дисциплін «Організація та технологія обслуговування в готелях», «Організація та технологія обслуговування в закладах ресторанного господарства», «Організація харчування туристів», «Кухня народів світу», спеціаліст I категорії

Вольвин Елла Михайлівна – викладач дисциплін «Основи менеджменту», «Організація готельного обслуговування», «Основи маркетингу», спеціаліст вищої категорії

Максим'юк Наталія Миколаївна – викладач дисциплін «Технологія (Історія розвитку світового готельного господарства)», «Туристичні комплекси», «Історія туризму», «Готельна індустрія», «Організація сільського (зеленого)туризму», спеціаліст II категорії

Бельмега Руслана Ярославівна – викладач дисциплін «Будівлі і обладнання готелів», «Світове готельне господарство», спеціаліст

Герман Мирослава Іванівна – викладач дисципліни «Естетичне оформлення готелів», спеціаліст

Кобилюк Василь Олексійович – викладач дисциплін «Основи музеєзнавства», «Організація екскурсійного обслуговування», «Туристичне краєзнавство», спеціаліст II категорії

Циклова комісія професійної та практичної підготовки (спеціальність «Прикладна математика»)

Гой Тарас Петрович – спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри диференціальних рівнянь і прикладної математики, викладач дисциплін «Алгебра», «Геометрія», «Математична логіка та теорія алгоритмів», **голова циклової комісії**

Гейко Орест Ярославович – спеціаліст I категорії, викладач дисциплін «Інформатика», «Алгоритмічні мови та програмування», «Архітектура ЕОМ»

Драган Оксана Борисівна – спеціаліст I категорії, викладач дисциплін «Лінійна алгебра та аналітична геометрія», «Математичний аналіз», «Математика»

Лабачук Оксана Василівна – спеціаліст, викладач дисциплін «Алгебра», «Геометрія», «Математика»

Никорак Ярослав Ярославович – спеціаліст I категорії, викладач дисциплін «Програмне забезпечення обчислюваних систем», «Основи Інтернет-технологій», «Програмне забезпечення ЕОМ», «Основи Інтернет»

Савка Іван Ярославович – спеціаліст, кандидат фізико-математичних наук, викладач дисциплін «Вступ до спеціальності», «Дискретна математика»

2. ПЕРЕЛІК НАПРЯМІВ ТА СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ З ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІЗ ЗАЗНАЧЕННЯМ ЛІЦЕНЗІЙНОГО ОБСЯГУ ТА ТЕРМІНУ НАВЧАННЯ

Спеціальність	Ліцензійний обсяг	Термін навчання
5.01010101 «Дошкільна освіта»	90	4 р.
5.01010201 «Початкова освіта»	120	4 р.
5.02020701 «Дизайн»	50	4 р.
5.04030101 «Прикладна математика»	50	4 р.
5.03040101 «Правознавство»	40	4 р.
5.14010101 «Готельне обслуговування»	20	3 р. 5 м.
5.14010301 «Туристичне обслуговування»	25	2 р. 5 м.

3. УМОВИ НАВЧАННЯ (КОРОТКА ІНФОРМАЦІЯ ПРО МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНУ БАЗУ КОЛЕДЖУ)

Коледж створений у формі відокремленого структурного підрозділу університету без права юридичної особи. Матеріальна база, соціальна, інформаційна структура університету повною мірою використовується для потреб коледжу, навчальні площі та матеріально-технічне оснащення в цілому забезпечують проведення теоретичної, методичної та практичної підготовки студентів.

За функціональним призначенням в університеті використовується 60933,66 м² навчальних приміщень, в тому числі 54777,21 м² – аудиторії, лабораторії, кабінети тощо, 3071,05 м² – комп'ютерні лабораторії, 3085,4 м² – спортивні зали. Наукова бібліотека разом зі спеціалізованими читальними залами займає 3954,7 м².

У виділених для коледжу приміщеннях загальною площею 4440 м² знаходяться лекційні аудиторії, навчально-методичні кабінети, 2 комп'ютерні класи, читальний зал, бібліотека, їдальня, актовий зал. Забезпечено підключення до мережі Інтернет через Центр інформаційних технологій завдяки оптоволоконній системі передачі даних. Виходячи з обсягу ліцензійного прийому за денною та заочною формами навчання, в цілому, кількість робочих комп'ютерних місць на 100 студентів коледжу становить 11,3.

Всі навчальні приміщення коледжу відповідають санітарно-технічним нормам та правилам протипожежної безпеки.

Коледж забезпечено навчальними кабінетами, обладнаними відповідно до вимог. З метою забезпечення належного рівня виконання навчального плану циклу загальноосвітніх дисциплін функціонують:

- навчально-методичний кабінет української мови та літератури;
- навчально-методичний кабінет суспільних дисциплін;
- навчально-методичний кабінет математики;
- навчально-методичний кабінет теорії дизайну та історії мистецтва;
- навчально-методичний кабінет анатомії;
- лабораторія інформаційних технологій;
- навчально-методичний кабінет біології;
- навчально-методичний кабінет педагогічної майстерності;
- навчально-методичний кабінет іноземної мови;
- навчально-методичний кабінет географії;
- навчально-методичний кабінет педагогіки і психології;
- навчально-методичний кабінет трудового навчання і образотворчого мистецтва;
- навчально-методичний кабінет математичного моделювання.

З метою якісного проведення навчальних занять із дисциплін циклу загальноосвітньої підготовки задіяно 8 комп'ютерних лабораторій на 185 робочих місць Центру інформаційних технологій університету. Комп'ютери розміщені в аудиторіях відповідно до чинних санітарних норм. У всіх комп'ютерних класах є доступ до мережі Internet. Комп'ютери об'єднані в локальну мережу. Окрім цього, студенти мають можливість використовувати ресурси безпроводної Wi-Fi мережі університету, підключеної до Internet.

Під час навчального процесу використовуються мультимедійні комплекси.

Підготовка фахівців за вищезазначеним напрямом та спеціальністю забезпечена приміщеннями для навчання, самостійної та індивідуальної роботи, проживання та культурно-соціального життя студентів. Площа аудиторного фонду на одного студента складає 6,2 м².

Відділення туризму і готельного господарства має в наявності приміщення, загальна площа яких складає 545 м², на площах якого, в основному, здійснюється навчально-виховний процес підготовки фахівців за даним напрямом та спеціальністю, забезпечене в повному обсязі як аудиторним фондом, так і навчальними лабораторіями та кабінетами.

Так, для проведення навчального процесу у відділенні обладнані навчальні аудиторії відповідно до напрямку підготовки та спеціальності, зокрема використовується 5 аудиторій для проведення лекцій та 3 спеціалізовані лабораторії: лабораторія «Готельний номер», навчальна їдальня, лабораторія інформатики та комп'ютерної техніки, яка оснащена сучасними персональними ЕОМ на 10 робочих місць; навчально-методичний кабінет з читальною залою, туристично-інформаційний центр «Верховина», спортивна кімната, орендований спортивний зал, стадіон.

Відділення коледжу забезпечене персональними комп'ютерами, які об'єднані в локальну мережу та підключені до мережі Internet.

Для забезпечення результативності навчально-виховного процесу, впровадження сучасних технологій навчання використовується: мультимедійний проектор з ноутбуком, музикальний центр.

Відділення туризму і готельного господарства використовує для проходження практики студентів туристичні бази області.

4. ОСНОВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ, ЩО ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ, СПОСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

У процесі викладання курсів навчальних дисциплін викладацький склад використовує різні методи та форми викладання та навчання (лекції: вступні, тематичні, підсумкові, оглядові лекції, лекції-диспути) практичні, семінарські заняття (у формі діалогу, тренінгів, ділової гри, конференцій, методу конкретних ситуацій (кейсів), групової дискусії, проблемного навчання, проектної технології), консультації (колективні, індивідуальні, групові), а також реалізує різні форми поточного та підсумкового контролю (тестування, виконання практичних завдань, розв'язування географічних, фізичних, математичних та ін. задач, написання рефератів, звітів практики, письмові та усні заліки та екзамени, контрольні, курсові роботи).

Практичне навчання студентів за спеціальностями організоване згідно із Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженим наказом Міністерства освіти від 08.04.1993 р. № 93 та внесеними змінами до нього від 20.12.1994 р. №351, Положенням про проведення практики студентів Івано-Франківського коледжу, навчальними планами, програмами практик і графіком навчального процесу.

Студенти, відповідно до навчальних планів, проходять різні види практик: навчальну, технологічну, виробничу, а також готують протягом навчання курсові роботи. Практика проводиться на туристичних базах області. Під час практики студенти виконують завдання з різних напрямів відповідно до спеціальності, науково-дослідну роботу, проводять дослідження результатів власних курсових робіт.

ПЛАН НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Шифр ж.ОПІ	НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ПРАКТИКИ	Розподіл за семестрами		Кількість годин													Розподіл годин на тиждень з курсами і семестрами													
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	I курс				II курс							
																			I семестр		II семестр		I семестр		II семестр		I семестр		II семестр	
																			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25				
1. Цикл соціально-гуманітарної підготовки																														
1	Основи філософських знань	1					54	1	1,5	34	34	24		10				20	2											
2	Історія України	1					54	1	1,5	34	34	24		10				20	2											
3	Українська мова (за професійним спрямуванням)	3					54	1	1,5	26	26	16		10				28			2									
4	Історія української культури		2				54	1	1,5	26	26	20		6				28	2											
5	Основи психології		4				54	1	1,5	26	26	20		6				28			2									
6	Соціологія		3				54	1	1,5	34	34	24		10				20			2									
7	Основи правознавства		1				54	1	1,5	34	34	24		10				20	2											
8	Іноземна мова (за професійним спрямуванням, англ.)	3	1				216	4	6,0	120	120			120				96	2	2	2	2								
9	Етапи й осеттика		2				54	1	1,5	26	26	20		6				28	2											
10	Друга іноземна мова (за професійним спрямуванням, нім.)	3					162	3	4,5	94	94			94				68	2	2	2									
11	Фізичне виховання		4				162	3	4,5	120	120			120				42	2	2	2	2								
	Усього	8	7				972	18	27,0	574	574	172		402				368	12	10	8	8								
2. Цикл фундаментальної, природничо-наукової та загально-економічної підготовки																														
1	Вища математика		4				108	2	3,0	60	60	30		30				48			2	2								
2	Економічна теорія		2				54	1	1,5	26	26	20		6				28	2											
3	Безпека життєдіяльності		2				54	1	1,5	26	26	20		6				28	2											
4	Екологія		1				54	1	1,5	34	34	24		10				20	2											
5	Основи охорони праці		2				54	1	1,5	26	26	20		6				28	2											
6	Інформаційні системи та технології		4				216	4	6,0	116	116	38		78				100			2	2	4							
7	Рекреаційна географія		4				108	2	3,0	60	60	44		16				48			2	2								
	Усього	2	5				648	12	18,0	348	348	196		152				380	2	6	6	6	4							
3. Цикл професійної та практичної підготовки																														
1	Технологія і організація туристичного обслуговування	2	1	2			216	4,0	6,0	120	120	60		30	10			96	4	4										
2	Туристичне краєзнавство		3				54	1,0	1,5	34	34	24		10				20			2									
3	Організація сексуального обслуговування		5				108	2,0	3,0	54	54	40		14				54			2	2								
4	Принципи регулювання в туристичній діяльності		3				54	1,0	1,5	34	34	24		10				20			2									
5	Економіка підприємства		3				108	2,0	3,0	34	34	24		10				74			2									
6	Основи менеджменту		5		5		108	2,0	3,0	64	64	40		14	10			44			2	2								
7	Основи маркетингу		4				108	2,0	3,0	28	28	20		8				80				2								
8	Організація готельного обслуговування		2	1			108	2,0	3,0	60	60	44		16				48	2	2										
9	Організація ресторанного обслуговування		3				54	1,0	1,5	34	34	24		10				20			2									
10	Охорона праці в галузі		5				54	1,0	1,5	28	28	20		8				26				2								
11	Географія туризму		2	1			108	2,0	3,0	60	60	34		26				48	2	2										
12	Навчальна практика					2	54	1,0	1,5									54												
13	Технологічна практика					2,3	594	11,0	16,5									594												
14	Воробина практика					4,5	432	8,0	12,0									432												
	Усього	6	8	2	5		2160	40	60	550	550	354		176	20			1610	8	8	8	4	8							

4. Цикл дисциплін самостійного вибору навчального закладу (вибіркові дисципліни)																		
Цикл соціально-гуманітарної підготовки																		
1	Історія туризму	1	54	1	1,5	34	34	24	10	20	2							
2	Основи мистецтва	4	54	1	1,5	26	26	20	6	28		2						
Цикл фундаментальної, природничо-наукової та загальноосвітньої підготовки																		
1	Туристичне краєзнавство	5	108	2	3,0	54	54	40	14	54		2	2					
2	Основи медичних знань і вмілової	5	54	1	1,5	28	28	20	8	26			2					
Цикл професійної та приватної підготовки																		
1	Туристичні ресурси України	5	54	1	1,5	28	28	20	8	26			2					
2	Професійний етикет	3	54	1	1,5	34	34	24	10	20		2						
3	Іноземна мова (англ.) туристичної індустрії	2; 4	270	5	7,5	148	148		148	122	2	2	2	2				
4	Друга іноземна мова (нім.) туристичної індустрії	3; 5	270	5	7,5	148	148		148	122	2	2	2	2				
5	Польська мова	2; 4	378	7	10,5	176	176		176	202	2	2	2	4				
6	Організація анімаційних послуг в туризмі	5	54	1	1,5	28	28	20	8	26			2					
7	Організація харчування туристів	4	54	1	1,5	26	26	16	10	28			2					
8	Рекламна діяльність в туризмі	5	54	1	1,5	28	28	20	8	26			2					
	Державна агенція		162	3	4,5					162								
	Усього	6	7		1350	25	37,5	616	616	100	536	734	6	6	8	8	14	
	Всього за навчальним планом	20	30	2	5	5400	100	150,0	2230	2230	926	1284	20	3170	30	30	30	30
	Всього за ООП підготовки вищого спеціаліста (разом)	20	30	2	5	5400	100	150	2230	2230	926	1284	20	3170	30	30	30	30
	Всього разом із загальноосвітньою підготовкою																	
	Гранично допустимі навантаження студента	20	30	2	5	5400	100	150	2230	2230	926	1284	20	3170	30	30	30	30
	Всього	20	30	2	5	5400	100	150	2230	2230	926	1284	20	3170	30	30	30	30
	(Предметні) дисципліни, що вивчаються					41			41	41				14	14	15	15	13
	Курсових проектів (робіт)			2											1		1	
	Екзамени	20	30											2	5	4	4	5
	Зачислені													8	5	6	6	5

	Семестр	Лінійка	№ (а)	VI. Перелік необхідних лабораторій, кабінетів і майстерень	
				Найменування кабінетів	Найменування лабораторій
Навчальна практика	2	1	1	Лабораторія з соціально-психологічних дисциплін	
Дослідницька (технологічна) практика	2,3	11	1	Лабораторія	
Виробнича практика	4,5	8	2	Лабораторія	
Державна агенція			3	Спортивний і туристичний інвентар	
1. Комплексний фоновий екзамін			4	Фізична підготовка	
(Перелік навчальних дисциплін, що вивчаються на державній агенції)			5	Технологія і організація туристичного обслуговування	
-Технологія і організація туристичного обслуговування			6	Бухгалтерія та економіка	
-Історія туризму			1	Лабораторія з економічної освіти	
-Основи менеджменту			2	Навчальна їдальня, клуб, бар	
-Спортивний туризм			3	Навчальний ЗМЖ "Державна"	
2. Екзамін з іноземної мови			4	Навчальна туристична фірма	

VII. Пояснення до навчального плану.

Початок занять - 1 вересня

На основі графіку навчального процесу навчальний заклад широким розробив для класів навчальної групи графік навчального процесу і дотриманням загальної привабливості теоретичного навчання, експертних сесій і також строків проведення змагань виступу.

Розподіл годин на семестрські та приватні заняття здійснюють спеціальні комісії відповідно до навчального процесу.

Навчальному закладу надається право вносити необхідні зміни в окремі кабінети, лабораторії з урахуванням профілю підготовки спеціаліста та переліку навчальних дисциплін за вибором.

Години самостійного навчання, передбачені навчальним планом, виконуються при складанні робочих навчальних програм, але в педагогічному навантаженні не виключаються.

При проведенні навчальної практики та приватних занять з навчальних дисциплін "Іноземна мова", "Інформаційні системи та технології" навчальна група розподіляється на дві підгрупи.

Практика може проводитись розосереджено на протязі навчального року.

Примітка
Навчальної експертної спеціальності затвердженої Вченою радою Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, яка має право змінювати умови, обсяги та форми підсумкового контролю дисциплін вибіркового циклу (дисциплін самостійного вибору навчального закладу).

7. АНОТАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

I. ЦИКЛ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ

Предмет: Основи філософських знань

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр

Анотація: надання знань з філософії як вищого теоретичного рівня світогляду, що віддзеркалює сутнісні характеристики буття людини, соціуму і природи та основні форми їх взаємодії.

Завдання: ознайомлення з кращими зразками філософського знання; формування вмінь самостійно критично мислити під час аналізу суперечливих явищ суспільного життя насамперед у сфері економіки.

Предмет: світ загалом у його найбільш загальних закономірностях з погляду відношення «людина – світ».

Кількість кредитів ЄКТС: 1,5.

Данильчик П.В., викладач

Форми контролю: екзамен

Предмет: Історія України

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр

Анотація: надання знань про сутність соціально-політичних процесів, що відбувалися в минулому й відбуваються в сучасній Україні, їх об'єктивну зумовленість, взаємозв'язки та взаємозалежності.

Завдання: вироблення вмінь аналізувати й оцінювати явища політичного розвитку українського суспільства в контексті світової історії, зіставляти історичні процеси з епохами; формування свідомості громадянина й патріота України.

Предмет: історична діяльність і суспільне життя українського народу в соціально-політичній та державотворчій сферах суспільства.

Кількість кредитів ЄКТС: 1,5.

Кречуняк В.В., викладач I категорії

Форми контролю: екзамен

Предмет: Українська мова (за професійним спрямуванням)

Статус: нормативна

Рік, семестр: 2 рік, 4 семестр

Анотація: формування системи знань зі специфіки української професійної мови, фахової термінології як основи професійної мови та стилістики службових документів.

Завдання: вивчення теоретичних засад нормативності української літературної мови, вироблення навичок правильного використання різних мовних засобів залежно від сфери й мети спілкування, складання ділових паперів, усного й писемного фахового мовлення, роботи з діловими текстами.

Предмет: лексика, фразеологія, лексикографія, синтаксис.

Кількість кредитів ЄКТС: 1,5.

Гавучак Г.М., викладач вищої категорії

Форми контролю: екзамен

***Предмет:* Історія української культури**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 2 семестр

Анотація: навчальної дисципліни «Історія української культури» є вивчення основних періодів розвитку української культури, проблеми етногенезу та культурогенезу українського народу, аналіз історичної специфіки української національної культурної традиції, що постає невід'ємною умовою формування ціннісних орієнтирів та гуманізації сучасного українського соціокультурного простору.

Завдання курсу полягає у тому, щоб ознайомити студентів з основами сучасних підходів до історії національної культури, особливостями історичного розвитку української культури, виявити її зв'язок з соціальними, політичними, цивілізаційними, побутовими, мистецькими явищами і процесами, навчити студентів вільно оперувати сучасними концептами історичної культурології та широким фактологічним матеріалом.

Кількість кредитів ЄКТС: 1,5.

Кречуняк В.В., викладач I категорії

Форми контролю: залік

***Предмет:* Основи психології**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 2 рік, 4 семестр

Анотація: «Основи психології» – стимулювання та корекція процесу всебічного (особистісного, соціального, професійного) становлення майбутнього спеціаліста в галузі телекомунікації, допомога кожному студенту усвідомити цілісність і унікальність власної особистості, сприяння значному просуванню на шляху професійного вдосконалення.

Завдання курсу полягає у формуванні вміння розпізнавати й правильно оцінювати найхарактерніші соціально-психологічні ситуації професійної діяльності; усвідомлення значущості конструювання й реалізації перспективних програм професійного самовдосконалення на основі об'єктивного психологічного самоаналізу, саморозвитку, постійної праці над собою; оволодіння психологічним і педагогічним інструментарієм цілеспрямованого впливу на особистість і групу в системі професійних відносин.

Кількість кредитів ЄКТС: 1,5.

Вітюк Н.Р., к.п.н., доцент, викладач вищої категорії

Форми контролю: залік

Предмет: Соціологія

Статус: нормативна

Рік, семестр: 2 рік, 3 семестр

Анотація: формування системи знань про основні поняття соціології; усвідомлення сутності соціального життя та соціальної структури суспільства; набуття навичок аналізу соціальних явищ і процесів.

Завдання: опанування сутністю і змістом соціологічної науки, набуття навичок соціальної діяльності та поведінки.

Предмет: соціальні відносини і процеси в суспільстві.

Кількість кредитів ЄКТС: 1,5.

Будз В.П., к.ф.н., доцент, викладач вищої категорії

Форми контролю: залік

Предмет: Основи правознавства

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр

Анотація: формування системи знань з основ теорії держави і права; засвоєння методів правового регулювання економіки; з'ясування засад юридичного забезпечення підприємницької та господарської діяльності.

Завдання: формування правової свідомості та правової культури; з'ясування проблем становлення державності та правової системи України, демократичної держави соціально-правового спрямування; ознайомлення з механізмом захисту прав і свобод людини і громадянина, формування вмінь користування нормативно-правовими актами.

Предмет: правові відносини в суспільстві.

Кількість кредитів ЄКТС: 1,5.

Стефлюк Д.П., викладач II категорії

Форми контролю: залік

Предмет: Іноземна мова (за професійним спрямуванням, англійська)

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр, 2 семестр; 2 рік, 3 семестр, 4 семестр

Анотація: формування необхідної комунікативної спроможності у сферах професійного та ситуативного спілкування в усній і письмовій формах.

Завдання: набуття навичок практичного володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, зумовленої професійними потребами; користування усним монологічним та діалогічним мовленням у межах побутової, суспільно-політичної та фахової тематики; перекладу з іноземної мови на рідну текстів загальноекономічного характеру.

Предмет: лексика, граматики і фонетика іноземної мови.

Кількість кредитів ЄКТС: 6.

Яцків Г.Ю., викладач вищої категорії

Форми контролю: залік, екзамен

Предмет: Етика й естетика

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 2 семестр

Анотація: вивчення дисципліни «Етика та естетика» – підготовка фахівців туризму, які володіють високоморальною і естетичною культурою, поєднують принципи і норми моралі, високу духовність та правову цінність у правозахисній сфері.

Завдання дисципліни етики та естетики є:

- дати глибокі систематизовані знання основних положень етичної і естетичної теорії, естетичної культури, природи моральних і естетичних цінностей, принципів і норм загальнолюдської моралі та культури фахової діяльності, поведінки і спілкування;

- розширити коло вузькопрофесійних інтересів студентів, познайомити їх з цінностями світової культури, сформувати художні смаки, естетичні потреби;

- сформувати вміння творчого використання морального і естетичного знання в ефективному вирішенні службових задач, в підвищенні професійної майстерності;

Кількість кредитів ЄКТС: 1,5.

Данильчик П. В., викладач

Форми контролю: залік

Предмет: Друга іноземна мова (за професійним спрямуванням, німецька)

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр, 2 семестр; 2 рік, 3 семестр

Анотація: формування необхідної комунікативної спроможності у сферах професійного та ситуативного спілкування в усній і письмовій формах.

Завдання: набуття навичок практичного володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, зумовленої професійними потребами; користування усним монологічним та діалогічним мовленням у межах побутової, суспільно-політичної та фахової тематики; перекладу з іноземної мови на рідну текстів загальноекономічного характеру.

Предмет: лексика, граматики і фонетика іноземної мови.

Кількість кредитів ЄКТС: 4,5.

Лесюк Л.П., викладач II категорії

Форми контролю: екзамен

Предмет: Фізичне виховання

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр, 2 семестр; 2 рік, 3 семестр, 4 семестр

Анотація: формування фізичної культури особистості, здатної самостійно організувати і вести здоровий спосіб життя.

Завдання: вивчення засад здорового способу життя; виховання потреби у фізичному самовдосконаленні; набуття спортивно-технічних умінь і навичок та формування навичок самоконтролю в процесі фізичного вдосконалення.

Предмет: організація фізичного виховання як компоненти здорового способу життя.

Кількість кредитів ЄКТС: 4,5.

Плитчук М.М., викладач вищої категорії, викладач-методист.

Форми контролю: залік

II. ЦИКЛ ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ, ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ ТА ЗАГАЛЬНОЕКОНОМІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Предмет: Вища математика

Статус: нормативна

Рік, семестр: 2 рік, 3 семестр, 4 семестр

Анотація: засвоєння базових математичних знань.

Завдання: застосування математичних знань у процесі розв'язання економічних задач, побудови економіко-математичних моделей; розвиток аналітичного мислення.

Предмет: загальні математичні закони.

Кількість кредитів ЄКТС: 3.

Кречуняк М.Г., викладач вищої категорії

Форми контролю: залік

Предмет: Економічна теорія

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 2 семестр

Анотація: формування системи знань про економічні відносини як суспільну форму виробництва, проблеми ефективного використання обмежених виробничих ресурсів і шляхи забезпечення суспільних потреб у різних суспільно-економічних формаціях.

Завдання: вивчення загальних засад економічного життя суспільства, закономірностей розвитку економічної системи, механізму дії економічних законів і використання їх людьми у процесі господарської діяльності; визначення принципів рис основних соціально-економічних систем та напрямів їх еволюції.

Предмет: економічні відносини в їх єдності з продуктивними силами, політичними, ідеологічними, національними та іншими інститутами суспільства.

Кількість кредитів ЄКТС: 1,5.

Блищук Д.В., викладач II категорії

Форми контролю: залік

Предмет: Безпека життєдіяльності

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 2 семестр

Анотація: вивчення дисципліни полягає у набутті студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку.

Завдання: вивчення дисципліни передбачає опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим

урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятного ризику.

Кількість кредитів ЄКТС: 1,5.

Мартищук В.Ф., викладач вищої категорії

Форми контролю: залік

Предмет: Екологія

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр

Анотація: надання знань про основні закономірності взаємодії людини, суспільства і природи; формування екологічного мислення та екологічної свідомості людини.

Завдання: вивчення механізму управління процесами природокористування та охорони довкілля, специфіки використання адміністративних, правових, економічних і виховних важелів впливу на природокористувачів.

Предмет: механізми управління процесами природокористування та охорони природи.

Кількість кредитів ЄКТС: 1,5.

Мартищук В.Ф., викладач вищої категорії

Форми контролю: залік

Предмет: Основи охорони праці

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 2 семестр

Анотація: вивчення дисципліни є надання знань, умінь, здатностей (компетенцій) для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах (об'єктах господарської, економічної та науково-освітньої діяльності), формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

Завдання вивчення дисципліни полягає у набутті студентами знань, умінь і здатностей (компетенцій) ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантування збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності.

Кількість кредитів ЄКТС: 1,5.

Мартищук В.Ф., викладач вищої категорії

Форми контролю: залік

Предмет: Інформаційні системи та технології

Статус: нормативна

Рік, семестр: 2 рік, 3 семестр, 4 семестр; 3 рік, 5 семестр

Анотація: дисципліни «Інформаційні системи та технології» - дати студентам, майбутнім фахівцям у сфері управління туристичним бізнесом, комплекс знань, умінь і навичок, необхідних для підвищення ефективності професійної діяльності за допомогою засобів інформаційних технологій.

Завдання дисципліни:

- ознайомити студента з апаратним і програмним забезпеченням інформаційних технологій в туризмі;

- розглянути склад технічного і програмного забезпечення туристичної організації, застосування систем управління базами даних у сфері туризму;

- ознайомити студентів з основами побудови і функціонування локальних і глобальних комп'ютерних мереж, захисту інформації в комп'ютерних мережах, з основами побудови автоматизованих систем управління підприємством сфери туризму;

- дати студентам, майбутнім фахівцям у сфері туризму, глибокі і систематизовані знання про прикладні програми з формування, просування і реалізації туристського продукту, автоматизованих систем бронювання і резервування, систем автоматизації управління готельним і ресторанным бізнесом;

- розглянути інформаційні технології електронної комерції в туризмі, а також використання мультимедіа і Інтернету у практиці туристичного бізнесу;

- сформувати у студентів уміння і навички використання прикладного програмного забезпечення в соціально-культурному сервісі і туризмі.

Кількість кредитів ЄКТС: 6.

Кречуняк М.Г., викладач вищої категорії

Форми контролю: екзамен

Предмет: Рекреаційна географія

Статус: нормативна

Рік, семестр: 2 рік, 3 семестр, 4 семестр

Анотація: ознайомлення студентів з основними поняттями рекреаційної діяльності, формування уявлення про роль рекреаційних ресурсів у сфері рекреаційних послуг та необхідність їх раціональної експлуатації та охорони.

Завдання курсу:

- ознайомити з понятійно-термінологічним апаратом рекреаційної географії;

- розкрити зміст поняття рекреаційної діяльності;

- охарактеризувати особливості рекреаційних ресурсів, методів їх використання та оцінки;

- висвітлити механізм рекреаційного районування.

Предметом вивчення є територіальна організація рекреаційної діяльності.

Кількість кредитів ЄКТС: 1,5.

Дзвінчук Ю.Ю., викладач вищої категорії

Форми контролю: екзамен

III. ЦИКЛ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Предмет: *Технологія і організація туристичного обслуговування*

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр, 2 семестр

Анотація: навчальної дисципліни «Технологія та організація туристичної діяльності» є формування базових теоретичних знань, здобуття практичних навичок щодо створення туристичного підприємства, отримання ліцензії на здійснення туристичної діяльності та окремих її видів, формування туристичної пропозиції тур фірмою, проектування турів та маршрутів, документального забезпечення подорожі, технології збуту туристичного продукту з використанням різних методів продажу.

Завданнями у освоєнні навчальної дисципліни «Технологія та організація туристичної діяльності» стали: формування у студентів сучасного ділового мислення, набуття професійної компетентності, підприємницьких навичок, ініціативності та уміння бачення перспективних рішень актуальних виробничих питань.

Кількість кредитів ЄКТС: 6.

Блищук Д.В., викладач II категорії

Форми контролю: залік, екзамен

Предмет: *Туристичне краєзнавство*

Статус: нормативна

Рік, семестр: 2 рік, 3 семестр

Анотація: дисципліни є формування знань з теоретичних засад туристичного краєзнавства, розкриття особливостей розвитку туристичного краєзнавства в Україні, ознайомлення з туристичним потенціалом України та окремих її районів.

Завдання курсу:

- розкрити понятійно-термінологічний апарат туристичного краєзнавства;
- показати роль туристичної картографії в розвитку туристичного краєзнавства;
- визначити загальні тенденції розвитку туризму в Україні;
- сформувати у студентів знання про туристичні ресурси та спеціалізацію різних туристичних районів України.

Предметом вивчення є окремі складові туристично-рекреаційного потенціалу України.

Кількість кредитів ЄКТС: 1,5.

Кобилюк В.О., викладач

Форми контролю: залік

Предмет: *Організація екскурсійного обслуговування*

Статус: нормативна

Рік, семестр: 2 рік, 4 семестр; 3 рік, 5 семестр

Анотація: викладання навчальної дисципліни «Організація екскурсійного обслуговування» спрямоване на ознайомлення студентів з історичним процесом розвитку екскурсійної справи, теорією і методикою екскурсійної роботи, підготовки кваліфікованих фахівців туристично-екскурсійної сфери, виховання свідомих будівників нової незалежної держави.

Завданнями вивчення дисципліни «Організація екскурсійного обслуговування» є:

- розкриття витоків екскурсійної справи, особливостей вітчизняного екскурсознавства на всіх етапах розвитку, аналіз сучасного стану, перспективи розвитку екскурсійної діяльності;

- вивчення теоретичних основ екскурсійної справи: сутності екскурсії, її основних ознак і функцій, класифікації екскурсії, формування екскурсійної тематики, застосування елементів педагогіки, психології, логіки в екскурсіях;

- опрацювання питань технології створення нової екскурсії, особливостей застосування методичних прийомів показу та розповіді;

- вивчення шляхів удосконалення професійної майстерності екскурсоводів, забезпечення якості екскурсійних послуг.

Кількість кредитів ЄКТС: 3.

Кобиліук В.О., викладач

Форми контролю: екзамен

***Предмет:* Правове регулювання в туристичній діяльності**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 2 рік, 1 семестр

Анотація: формування у майбутніх молодших спеціалістів навичок оволодіння

сукупністю знань з правового регулювання відносин у сфері туризму. Знання та вміння аналізувати нормативно-правові акти, що регламентують надання готельних, ресторанних та санаторно-курортних послуг.

Завдання вивчення: вміння застосовувати набуті теоретичні знання у сфері виробничої або соціальної діяльності та при вирішенні практичних питань і конкретних професійних ситуацій у сфері туризму.

Предмет вивчення у дисципліні: сукупність правовідносин, що виникають у сфері туризму.

Кількість кредитів ЄКТС: 1,5

Ославський М.І, к.ю.н, доцент, Заслужений юрист України, викладач вищої категорії

Форми контролю: залік

***Предмет:* Економіка підприємства**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 2 рік, 3 семестр

Анотація: надання теоретичних знань і практичних навичок з прикладної економіки, організації та результативності господарювання на рівні первинної ланки суспільного виробництва.

Завдання: вивчення теорії та практики діяльності підприємства, управління ним у конкурентному середовищі; формування вмінь ефективного використання ресурсного і виробничо-господарського потенціалу; забезпечення розширеного самовідтворення на основі інвестиційно-інноваційної моделі розвитку суб'єкта підприємництва.

Предмет: закономірності функціонування і розвитку підприємства в ринкових умовах.

Кількість кредитів ЄКТС: 3.

Блищук Д.В., викладач II категорії

Форми контролю: залік

Предмет: **Основи менеджменту**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 2 рік, 4 семестр; 3 рік, 5 семестр

Анотація: формування системи базових знань у сфері менеджменту, усвідомлення концептуальних засад системного управління організаціями.

Завдання: вивчення основних категорій науки управління, функцій управління і процесів прийняття управлінських рішень, методів використання базових інструментів управління організаціями.

Предмет: система управління організацією.

Кількість кредитів ЄКТС: 3.

Вольвин Е.М., викладач вищої категорії

Форми контролю: екзамен

Предмет: **Основи маркетингу**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 3 рік, 5 семестр

Анотація: формування системи знань щодо базових категорій маркетингу, його принципів і методів, головних інструментів і технологій вивчення ринку та організації маркетингової діяльності.

Завдання: вивчення основних понять, систем і алгоритмів маркетингу; набуття практичних навичок розв'язання конкретних маркетингових завдань; формування вмінь творчого пошуку резервів удосконалення маркетингової діяльності підприємства.

Предмет: процеси й методи вивчення та задоволення потреб споживачів як пріоритетних суб'єктів ринку.

Кількість кредитів ЄКТС: 3.

Копчак Ю.С., к. е. н., доцент, викладач вищої категорії

Форми контролю: залік

Предмет: **Організація готельного обслуговування**

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр, 2 семестр

Анотація: формування навичок з аналізу технологічних процесів по прийому, розміщенню та обслуговуванню в готелях, туркомплексах і курортах

та пріоритетних напрямів їх розвитку, аналіз та оцінка системи заходів щодо безпеки проживання в готелях, формування навичок з аналізу технологічних процесів по обслуговуванню бізнес-послуг, рекреаційних послуг в готелях і туркомплексах.

Завданням вивчення дисципліни є теоретична підготовка студентів з питань:

- формування та аналізу організаційних структур управління підприємств розміщення;
- застосування сучасних методів класифікації засобів розміщення в Україні та за кордоном;
- аналізування особливостей готельних послуг;
- оцінювання ефективності й результативності роботи в службах готелів.

Предмет вивчення дисципліни - технологічні механізми функціонування та обслуговування в готелях, курортах, туркомплексах.

Кількість кредитів ЄКТС: 3.

Вольвин Е.М., викладач вищої категорії

Форми контролю: залік, екзамен.

Предмет: Організація ресторанного обслуговування

Статус: нормативна

Рік, семестр: 2 рік, 3 семестр

Анотація вивчення дисципліни полягає в:

- наданні студентам комплексу спеціальних знань про особливості обслуговування на підприємствах ресторанного господарства;
- формуванні у студентів системного мислення й комплексу знань у галузі ресторанного обслуговування.

Завдання:

- класифікація послуг підприємств ресторанного господарства, вимоги до послуг ресторанного господарства;
- менеджмент обслуговуючої системи закладів ресторанного господарства;
- організація обслуговування банкетів і прийомів;
- організація обслуговування іноземних туристів.

Предметом вивчення дисципліни є характеристика типів, класів закладів ресторанного господарства та їх класифікація; послуги, що надають заклади ресторанного господарства; загальні принципи організації повсякденного обслуговування споживачів у ресторані; організація обслуговування споживачів із використанням «шведської лінії» або «шведського столу»; організація обслуговування банкетів і прийомів; організація обслуговування іноземних туристів.

Кількість кредитів ЄКТС: 1,5.

Микитин Л.М., викладач I категорії

Форми контролю: залік

Предмет: Охорона праці в галузі

Статус: нормативна

Рік, семестр: 3 рік, 5 семестр

Анотація: формуванні у майбутніх фахівців (спеціалістів та магістрів) умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі.

Завдання вивчення дисципліни передбачає забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

Кількість кредитів ЄКТС: 1,5.

Мартищук В.П., викладач вищої категорії

Форми контролю: екзамен

Предмет: Географія туризму

Статус: нормативна

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр, 2 семестр

Анотація: формування у студентів знань про специфіку розвитку туризму в різних макрорегіонах світу, їх туристичний потенціал, особливості і географію видів туризму, аналіз світового досвіду розвитку туристичної індустрії.

Завдання курсу:

- розкрити понятійно-термінологічний апарат географії туризму;
- оцінити туристичні ресурси світу;
- ознайомити з географією різних видів туризму в світі;
- розкрити просторові особливості організації туристичної діяльності в окремих макрорегіонах світу.

Предметом вивчення є туристичне господарство макрорегіонів світу.

Кількість кредитів ЄКТС: 3.

Дзвінчук Ю.Ю., викладач вищої категорії

Форми контролю: екзамен, залік

IV. ЦИКЛ ДИСЦИПЛІН САМОСТІЙНОГО ВИБОРУ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ (ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ)

ЦИКЛ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ

Предмет: Історія туризму

Статус: вибіркова

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр

Анотація: формування базових знань з історії туризму, ознайомлення з характером функціонування давніх таверн, заїжджих дворів, караван-сараїв; ознайомлення з розвитком туризму в світі та Україні, історичними процесами розвитку туристичної галузі в загальному контексті історії світової і вітчизняної культури.

Завдання курсу:

- історія розвитку туризму;
- знання основних етапів становлення туризму в суспільстві;
- основні чинники розвитку подорожей;
- застосування отриманих знань для роботи в сфері туризму, культури та освіти.

Кількість кредитів ЄКТС: 1,5.

Максим'юк Н.М., викладач II категорії

Форми контролю: залік

Предмет: Основи музеєзнавства

Статус: вибіркова

Рік, семестр: 2 рік, 4 семестр

Анотація: формування у студентів знань про загальне музеєзнавство, екскурсійну діяльність, про роботу різнопрофільних музейних закладів та законодавче забезпечення розвитку музеєзнавства і екскурсійної справи.

Завдання курсу:

- вміння застосовувати набуті теоретичні знання у сфері виробничої діяльності та при вирішенні практичних питань у сфері туризму.

Кількість кредитів ЄКТС: 1,5.

Кобиліук В.О., викладач

Форми контролю: залік

ЦИКЛ ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ, ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ ТА ЗАГАЛЬНОЕКОНОМІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Предмет: Туристичне країнознавство

Статус: вибіркова

Рік, семестр: 2 рік, 4 семестр; 3 рік, 5 семестр

Анотація: надання майбутнім фахівцям комплексу знань про особливості територій країн та їх ресурсів щодо можливості їх використання в туристичній діяльності.

Завдання курсу:

- розвиток міжнародного туризму як основа наукового обґрунтування туристсько-рекреаційного освоєння районів країни;
- створення якісного туристичного продукту;
- дослідження культури та традицій народів світу.

Кількість кредитів ЄКТС: 3.

Блищук Д.В., викладач II категорії

Форми контролю: екзамен

Предмет: Основи медичних знань і валеологія

Статус: вибіркова

Рік, семестр: 3 рік, 5 семестр

Анотація: формування у студентів холістичного уявлення про здоров'я людини, вивчення складових здорового способу життя, а також шляхів і методів формування здорового способу життя, надання першої медичної допомоги.

Завданнями навчального курсу є:

- формування здорового способу життя;
- навчити студентів орієнтуватися в критеріях здоров'я людини;
- діагностувати особливості порушення способу життя людини;
- освоїти шляхи профілактики розладів здоров'я людини;
- надавати першу медичну допомогу.

Кількість кредитів ЄКТС: 1,5.

Коржук Т.І., викладач

Форми контролю: залік

ЦИКЛ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Предмет: Туристичні ресурси України

Статус: вибіркова

Рік, семестр: 3 рік, 5 семестр

Анотація: оцінка туристичних ресурсів держави для потреб у галузі туристичного господарства.

Завданнями навчального курсу є:

- формування у студентів чіткого розуміння об'єкту, предмету та завдань курсу як наукового напрямку в сучасних умовах;
- вивчення методики оцінки туристичних ресурсів та вміння на практиці їх застосовувати для дослідження туристичного потенціалу країни;
- показати територіальну диференціацію та поєднання туристичних ресурсів у певних регіонах, районах та населених пунктах країни;
- на основі оцінки туристичних ресурсів показати можливості розвитку туристичної інфраструктури для функціонування туристичної діяльності;
- виявлення об'єктивних умов становлення туризму та розуміння тенденцій його розвитку і національну специфіку, аналіз сучасного стану туризму України та передбачення тенденцій його розвитку в майбутньому.

Кількість кредитів ЄКТС: 1,5.

Оришко С.П., к. п. н., доцент, викладач вищої категорії

Форми контролю: залік

Предмет: Професійний етикет

Статус: вибіркова

Рік, семестр: 2 рік, 3 семестр

Анотація: формування у студентів теоретичних знань та практичних навичок основними положення загально-громадського етикету, правилами ділового етикету та національними особливостями ділового спілкування в різних країнах.

Завдання курсу:

- навчити студентів формувати імідж ділової людини, правилам поведінки за столом, на протокольних заходах;
- складати чоловічий та жіночий ділові костюми;
- гідно вести себе в будь-яких життєвих обставинах, а особливо, під час виконання професійних обов'язків.

Кількість кредитів ЄКТС: 1,5.

Кречуняк В.В., викладач I категорії

Форми контролю: залік

Предмет: Іноземна мова (англійська) туристичної індустрії

Статус: вибіркова

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр, 2 семестр; 2 рік, 3 семестр, 4 семестр; 3 рік, 5 семестр

Анотація: формування необхідної комунікативної спроможності у сферах побутового та професійного спілкування в усній та письмовій формах в галузі туризму.

Завдання курсу:

- набуття навичок практичного володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, зумовленої професійними потребами;
- користування усним монологічним та діалогічним мовленням у межах побутової, суспільно-політичної та фахової тематики;
- перекладу з іноземної мови на рідну текстів загальноекономічного характеру;
- збагачення базового загального лексикону та вивчення історичного лексикону;
- формування вмінь розпізнавати та диференціювати складні граматичні явища і моделі за формальними ознаками.

Кількість кредитів ЄКТС: 7,5.

Яцків Г.Ю., викладач вищої категорії

Форми контролю: залік, екзамен

***Предмет:* Друга іноземна мова (німецька) туристичної індустрії**

Статус: вибіркова

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр, 2 семестр; 2 рік, 3 семестр, 4 семестр; 3 рік, 5 семестр

Анотація: розвиток мовної та мовленнєвої компетенції, який ґрунтується на принципі єдності тематичного та інтеркультурного аспектів в туризмі.

Завдання курсу:

- забезпечення вільним володінням студентами мовою, у першу чергу, в ситуаціях професійного спілкування;
- навчання та вдосконалення різних видів мовленнєвої діяльності, аудіювання, говоріння, діалогічного мовлення, читання, письма та перекладу;
- переклад з іноземної мови на рідну текстів загальноекономічного характеру;
- вміння вести дискусію на запропоновану тематику, передбачену програмою;
- читання літератури з елементами спеціалізації зі словником.

Кількість кредитів ЄКТС: 7,5.

Лесюк Л.П., викладач II категорії

Форми контролю: екзамен

***Предмет:* Польська мова**

Статус: вибіркова

Рік, семестр: 1 рік, 1 семестр, 2 семестр; 2 рік, 3 семестр, 4 семестр; 3 рік, 5 семестр

Анотація: розвиток мовної компетенції студентів до рівня усвідомленого використання польської мови на між людському та освітньому рівнях.

Завдання курсу:

- оволодіння мовою на рівні спілкування, засвоєння студентами основних мовних навичок (читання, письмо, усне мовлення, основи граматики та опанування спілкування на основі базових побутових тем);
- розвиток розуміння польської культури та бажання дослідження різних аспектів суспільного та культурного життя, використовуючи мову як засіб;
- переклад з іноземної на рідну текстів загальноекономічного характеру;
- формування вмінь розпізнавати та диференціювати складні граматичні явища і моделі за формальними ознаками;
- читання літератури з елементами спеціалізації зі словником.

Кількість кредитів ЄКТС: 10,5.

Николюк С.М., викладач II категорії

Форми контролю: залік, екзамен

Предмет: Організація анімаційних послуг в туризмі

Статус: вибіркова

Рік, семестр: 3 рік, 5 семестр

Анотація: передбачає вивчення студентами в систематизованому вигляді про організацію анімаційних послуг в туризмі, розвиток туристичної анімації та специфіку надання анімаційних послуг.

Завдання курсу:

- опанування студентами теоретичними основами анімаційних послуг;
- ознайомлення з основними інститутами туристичної сфери;
- оволодіння особливостями управління дозвіллевою сферою;
- ознайомлення студентів зі специфікою підготовки кадрів анімаційних послуг у зарубіжних країнах.

Кількість кредитів ЄКТС: 1,5.

Максим'юк Н.М., викладач II категорії

Форми контролю: залік

Предмет: Організація харчування туристів

Статус: вибіркова

Рік, семестр: 2 рік, 4 семестр

Анотація: надання знань і вмінь з організації харчування туристів із врахуванням специфіки підприємства (типу, класу, функціонально-технологічної структури, рівня оснащення технологічних процесів виробництва продукції та сервісного обслуговування).

Завдання курсу:

- орієнтування в нових досягненнях науки і техніки в сфері ресторанних послуг;
- вміння використовувати ресторани послуги в практичній діяльності;
- необхідно звернути увагу на розширення послуг, які надають заклади масового харчування, підвищення якості готової продукції;

- виділити роль усіх елементів і складових технологічного процесу виготовлення кулінарної продукції та технологічного процесу сервісного обслуговування.

Кількість кредитів ЄКТС: 1,5.

Микитин Л.М., викладач I категорії

Форми контролю: залік

Предмет: Рекламна діяльність в туризмі

Статус: вибіркова

Рік, семестр: 3 рік, 5 семестр

Анотація: вивчення комплексу питань, що розкривають зміст і особливості реклами, які використовуються в туристичній сфері, сучасне уявлення про формування іміджу туристичних організацій, формування професійно спрямованої системи знань, вмінь та навичок.

Завдання курсу:

- формування вмінь: знати визначення і сутність понять «реклама», і «інформація»;

- основні аспекти використання існуючих знакових систем у створенні іміджу послуг і організацій у туризмі;

- закономірності формування і трансформації реклами, способи корекції та управління інформацією;

- уміти розробити фірмовий стиль організації туристичної сфери.

Кількість кредитів ЄКТС: 1,5.

Вольвин Е.М., викладач вищої категорії

Форми контролю: залік

8. ФАХОВЕ СПРЯМУВАННЯ ТА КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО ФАХІВЦІВ

Загальні вимоги до якостей випускників вищого навчального закладу реалізуються на основі системи набутих загальних (інструментальних, міжособистісних, системних) та фахових компетентностей молодшого спеціаліста зі спеціальності 5.14010301 «Туристичне обслуговування»:

- здійснення виробничих функцій;
- вирішення завдань професійної і соціальної діяльності;
- забезпечення здатності випускника здійснювати професійну діяльність на первинній посаді одразу після закінчення закладу освіти.

Вищі навчальні заклади здійснюють підготовку фахівців як соціальних особистостей, здатних вирішувати певні проблеми і задачі діяльності за умови оволодіння системою компетентностей.

Загальні компетентності та результати навчання молодшого спеціаліста зі спеціальності 5.14010301 «Туристичне обслуговування» наведено у дод. А.

Фахові компетентності та результати молодшого спеціаліста зі спеціальності 5.14010301 «Туристичне обслуговування» наведено у дод. Б.

Вищі навчальні заклади готують молодшого спеціаліста зі спеціальності 5.14010301 «Туристичне обслуговування» для конкретної сфери діяльності, здатних вирішувати конкретні проблеми і задачі професійної діяльності за умови оволодіння системою фахових спеціальних компетентностей.

Додаток А

ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ФАХІВЦЯ З ТУРИСТИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Зміст компетентностей	Результати навчання
1. Інструментальні компетентності	
1.1. Здатність до формування світогляду щодорозвитку людського буття, суспільства і природи, духовної культури .	1.1.1. Базові уявлення про основи філософії, психології, педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості. 1.1.2. Уміння критично оцінювати і прогнозувати соціальні, економічні, політичні, екологічні, культурні та інші події та явища. 1.1.3. Базові знання фундаментальних наук, в обсязі, необхідному для освоєння загальпрофесійних дисциплін. 1.1.4. Розуміння культурологічних питань сучасності з позицій вшанування традицій і звичаїв свого народу та культурного надбання людства.
1.2.Здатність розглядати суспільні явища в розвитку і	1.2.1. Розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей і відносно природи (принципи біоетики).

<p>конкретних історичних умовах.</p>	<p>1.2.2.Здатність аналізувати історичні події та процеси.</p>
<p>1.3. Здатність до саморегуляції та здорового способу життя.</p>	<p>1.3.1. Розуміння необхідності та вміння вести здоровий спосіб життя, фізичне самовдосконалення.</p> <p>1.3.2.Уміння дотримуватися режиму роботи і відпочинку, підтримувати працездатність.</p>
<p>1.4.Здатність працювати з інформацією у тому числі в глобальних комп'ютерних мережах.</p>	<p>1.4.1.Уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел.</p> <p>1.4.2.Уміння будувати комунікаційну мережу для обміну інформацією та зворотного зв'язку, вести кореспонденцію.</p> <p>1.4.3. Знання інформаційних потреб суспільства, інформаційно – пошукових ресурсів і стратегій у системі засобів масової комунікації.</p> <p>1.4.4. Знання з інформаційно-комерційної діяльності документально-інформаційних систем.</p>
<p>1.5. Уміння обґрунтовувати управлінські рішення та спроможність забезпечувати їх правомочність.</p>	<p>1.5.1. Уміння на основі інформаційного забезпечення та комп'ютерних технологій розробляти достатню кількість альтернативних варіантів рішень.</p> <p>1.5.2. Здатність використовувати оргтехніку, прикладне програмне забезпечення відповідно до виду діяльності, документально оформляти управлінське рішення.</p> <p>1.5.3. Базові знання в галузі інформатики й сучасних інформаційних технологій; навички використання програмних засобів і навички роботи в комп'ютерних</p>

	мережах, уміння створювати бази даних і використовувати інтернет-ресурси.
1.6. Знання літературної мови та ділового (професійного) дискурсу на рідній та іноземній мові, здатність до роботи в іншомовному середовищі.	<p>1.6.1. Уміння спілкування рідною та іноземною мовою у професійному середовищі.</p> <p>1.6.2. Уміння дотримуватися етики ділового спілкування, етичних норм та нормативів.</p> <p>1.6.3. Знання професійного дискурсу, термінології свого фаху, джерел поповнення лексики сучасної української літературної мови.</p> <p>1.6.4. Уміння аналізувати іншомовні джерела інформації для отримання даних, що є необхідними для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.</p> <p>1.6.5. Уміння готувати професійні документи іноземною мовою з низки галузевих питань, ділові листи, демонструючи міжкультурне розуміння.</p>
2. Міжособистісні компетентності	
2.1. Здатність здійснювати комунікаційну діяльність.	<p>2.1.1. Уміння усного і письмового спілкування державною мовою.</p> <p>2.1.2. Уміння використовувати невербальні засоби комунікації.</p> <p>2.1.3. Здатність дотримуватися загальноприйнятих норм поведінки та моралі в міжособистісних відносинах</p> <p>2.1.4. Знання іноземної мови(мов).</p>
2.2. Уміння працювати у колективі та команді	2.2.1. Здатність підтримувати врівноважені стосунки з членами колективу та команди, споживачами та іншими представниками сфери життєдіяльності

	<p>2.2.2. Уміння працювати в міждисциплінарній команді.</p> <p>2.2.3. Здатність нести відповідальність за професійний розвиток окремих осіб.</p> <p>2.2.4. Здатність забезпечувати згуртованість колективу.</p> <p>2.2.5. Знання видів та причин конфлікту в колективі.</p> <p>2.2.6. Здатність підтримувати врівноважені стосунки з членами колективу та команди, споживачами та іншими представниками сфери життєдіяльності.</p>
2.3. Позитивне ставлення до несхожості інших культур.	<p>2.3.1. Розуміння і дотримання етичних цінностей, у т.ч. у професійній діяльності.</p> <p>2.3.2. Розуміння традицій і звичаїв інших культур, уміння проявляти толерантне ставлення.</p>
2.4. Здатність працювати в міжнародному середовищі.	<p>2.4.1. Вміння використовувати іноземну мову для забезпечення результативної професійної діяльності.</p> <p>2.4.2. Вміння спілкуватися з експертами з інших галузей.</p>
2.5. Здатність до критики та самокритики.	2.5.1. Уміння критично оцінювати явища, ситуації, діяльність осіб, спираючись на отримані знання.
3. Системні компетентності	
3.1. Здатність працювати самостійно і автономно.	3.1.1. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності, адаптувати до нових ситуацій, відповідати на якість надання послуг.
3.2.Здатність діяти з позицій	3.2.1. Здатність виконувати конституційні обов'язки, дотримуватися норм

<p>соціальної відповідальності, займати активну громадянську позицію.</p>	<p>законодавства.</p> <p>3.2.2. Здатність протистояти проявам расової, національної, вікової дискримінації, гендерної нерівності.</p> <p>3.2.3. Здатність захищати інтереси держави, поєднувати та взаємоузгоджувати суспільні, колективні та індивідуальні інтереси.</p>
<p>3.3.Здатність займати активну життєву позицію та розвивати лідерські якості.</p>	<p>3.3.1. Здатність захищати свої права людини та громадянина.</p> <p>3.3.2. Знання і вміння створювати власний імідж та вдосконалювати його складові: зовнішній вигляд, манери.</p> <p>3.3.3.Уміння встановлювати життєві цілі, визначати їх пріоритетність, планувати власну кар'єру</p>
<p>3.4.Здатність виконувати професійну діяльність у відповідності до стандартів якості.</p>	<p>3.4.1.Знання й уміння забезпечувати якісне виконання завдань професійної діяльності на основі інструкцій, методичних рекомендацій, встановлених норм, нормативів.</p> <p>3.4.2. Здатність вносити рекомендації по введенню нових чи зміні існуючих вимог до якості.</p>
<p>3.5.Здатність до формування культури мислення, її сприйняття.</p>	<p>3.5.1. Уміння формулювати і висловлювати думки та своє ставлення до подій, ситуацій виробничого характеру, уміння слухати та сприймати думки інших.</p>
<p>3.6.Здатність до навчання..</p>	<p>3.6.1. Уміння вибирати альтернативні методи навчання.</p>

	3.6.2. Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності.
3.7.Здатність формувати нові ідеї (креативність).	3.7.1. Уміння формулювати та ініціювати нові ідеї, формулювати її мету, завдання, необхідні ресурси. 3.7.2. Уміння використовувати загальнонаукові та креативні методи пізнання у професійній діяльності.
3.8. Здатність адаптуватися до нових ситуацій у професійній діяльності.	3.8.1. Здатність зберігати трудову активність у екстремальних ситуаціях.
3.9. Вміння реалізовувати проект.	3.9.1.Уміння планувати процес і скласти календарний план проекту за допомогою використання методів управління проектом у часі.

Додаток Б

ФАХОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

ФАХІВЦЯ З ТУРИСТИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Типові завдання діяльності	Фахові компетентності	Результати навчання
1. ІНФОРМАЦІЙНО - АНАЛІТИЧНА ФУНКЦІЯ		
1.1. Здійснення географічних досліджень щодо територіальної організації та умов розвитку туризму.	1.1.1. Професійно оперувати географічною інформацією стосовно визначення ключових характеристик і властивостей туристичних та туристично-рекреаційних ресурсів.	1.1.1.1. Знання теоретичних та методологічних засад розвитку туризму.

	<p>1.1.2. Здатність визначати територіальну організацію та оцінювати ресурсний потенціал країн, регіонів щодо стану та перспектив розвитку туризму.</p>	<p>1.1.2.1. Знання географії та уміння визначати туристичну привабливість природних, культурно-історичних ресурсів та оцінювати якісні і кількісні характеристики інфраструктурних ресурсів туризму.</p>
<p>1.2. Маркетингові дослідження туристичної діяльності.</p>	<p>1.2.1. Здатність проводити моніторинг ринку туристичних послуг.</p>	<p>1.2.1.1. Знання джерел маркетингової туристичної інформації. 1.2.1.2. Уміння використовувати методи маркетингових досліджень в туризмі.</p>
	<p>1.2.2. Здатність визначати мотиви туристичної подорожі та споживчі характеристики конкурентоздатних туристичних послуг.</p>	<p>1.2.2.1. Уміння досліджувати конкурентів та попит потенційних споживачів туристичних послуг та існуючих пропозиції, використовуючи методики маркетингових досліджень.</p>

2. ТЕХНОЛОГІЧНА ФУНКЦІЯ

2.1. Організація технологічного процесу туристичної діяльності.

2.1.1. Здатність планувати процес надання основних і додаткових послуг в процесі туристичної діяльності.

2.1.1.1. Знання та володіння категорійним апаратом в сфері туризму.

2.1.1.2. Знання відповідних технологій для комплексного обслуговування споживачів туристичних послуг.

2.1.1.3. Знання основних принципів і напрямків проведення туристичної політики України.

2.1.2. Здатність забезпечувати технологічні процеси туристичної діяльності та вміння готувати необхідну нормативну документацію.

2.1.2.1. Відповідно до посадових обов'язків, володіти технологією здійснення операцій з оформлення та розрахунку зі споживачами послуг.

2.1.2.2. На основі використання типових форм забезпечувати своєчасне ведення первинної документації підприємства з використанням офісної оргтехніки.

2.1.2.3. Згідно з нормативними документами

		<p>вивчати попит на туристичні послуги та готувати пропозиції щодо запровадження заходів з формування та розширення попиту.</p> <p>2.1.2.4. Здатність підготовки проектів нормативних документів з туристичної діяльності.</p>
	<p>2.1.3. Здатність розробляти різноманітні програми туристичного обслуговування.</p>	<p>2.1.3.1. Уміння застосовувати прогресивні форми та методи туристичного обслуговування.</p> <p>2.1.3.2. Знання техніки планування туристичного продукту.</p> <p>2.1.3.3. Уміння застосовувати технологію різних процесів туристичного обслуговування.</p> <p>2.1.3.4. Уміння використовувати спеціалізовану довідкову літературу при розробці програм обслуговування.</p> <p>2.1.3.5. Уміння визначати туристичну пропозицію тур оператора щодо здійснення того чи іншого виду туру, користуючись зібраною географічною і маркетинговою інформацією та</p>

		<p>плановою документацією.</p> <p>2.1.3.6. Знання технології складання турпродукта (розміщення, харчування, трансфер, додаткові послуги) та формування різних видів турів за призначенням.</p> <p>2.1.3.7. Уміння розробляти програми туристичного обслуговування, програми перебування туристів відповідно до потреб туристів, запитів, замовлень, потреб ринку та інших факторів впливу.</p>
2.2. Застосування інформаційних технологій при здійсненні туристичної діяльності.	2.2.1. Здатність користуватися різними автоматизованими системами під час здійснення туристичної діяльності.	2.2.1.1. Уміння користуватися різними автоматизованими системами під час здійснення туристичної діяльності, проведення розрахунків зі споживачами.
2.3. Пошук та використання спеціалізованої довідникової,	2.3.1. Здатність використовувати різні інформаційні джерела з надання туристичних послуг.	<p>2.3.1.1. Відповідно до посадових обов'язків проводити збір та первинну обробку довідникових матеріалів з туризму.</p> <p>2.3.1.2. Вносити пропозиції щодо просування</p>

<p>статистичної інформації з надання туристичних послуг.</p>		<p>туристичного продукту на ринку туристичних послуг.</p>
<p>2.4. Технологія бронювання туристичних послуг.</p>	<p>2.4.1. Оформлення туристичного продукту.</p>	<p>2.4.1.1. Згідно посадових обов'язків:</p> <ul style="list-style-type: none"> - здійснювати оформлення туристичної документації для реалізації тур продукту. - вести облік і збереження туристичної документації, перевіряти правильність її оформлення. <p>2.4.1.2. Згідно вимог глобальних систем бронювання (ГСБ):</p> <ul style="list-style-type: none"> - здійснює бронювання туристичних послуг.
	<p>2.4.2. Володіння прикладними програмами.</p>	<p>2.4.2.1. Уміння впроваджувати раціональні прийоми бронювання послуг за допомогою інформаційних технологій.</p>
	<p>2.4.3. Здатність забезпечувати з бронювання туристичних послуг.</p>	<p>2.4.3.1. Знання технологій бронювання, підтвердження та оформлення туристичних послуг.</p> <p>2.4.3.2. Знання правил обліку та збереження</p>

		<p>документації, листів бронювання, оферт та рахунків за туристичне обслуговування.</p> <p>2.4.3.3.Знання спеціальних вимог клієнтів (дієта, медичні показники, інвалідність) та уміння їх враховувати при формуванні та виконанні програм туристичних подорожей.</p>
<p>3. СЕРВІСНА ФУНКЦІЯ</p>		
<p>3.1. Реалізація туристичного продукту, обслуговування туристів.</p>	<p>3.1.1. Здатність забезпечувати процес обслуговування клієнтів в процесі реалізацію туристичного продукту .</p>	<p>3.1.1.1.Уміння використовувати інформацію з каталогів і цінових пропозицій, сучасних засобів передачі інформації (Internet, Intranet, систем резервування та бронювання) як інструменту продажу.</p> <p>3.1.1.2. Уміння обробляти та трансформувати інформацію на запит клієнта або партнера.</p> <p>3.1.1.3. Уміння володіти технікою і методикою продажів, включаючи продаж по телефону, через Internet, у відповідь на запити через електронну пошту, лист бронювання, on-line</p>

		<p>систему та інші канали.</p> <p>3.1.1.4. Уміння визначати та задовольняти індивідуальний попит споживачів туристичних послуг, формувати програму подорожей.</p>
	<p>3.1.2. Здатність забезпечувати процес обслуговування туристів в процесі споживання туристичного продукту.</p>	<p>3.1.2.1. Уміння забезпечувати дислокацію інформаційних пунктів, дошки оголошень та повідомлень для туристів. 3.1.2.2. Знання специфіки реалізації різних програм туристичних подорожей.</p> <p>3.1.2.3. Уміння проводити розрахунки з туристами за замовлене туристичне обслуговування, оформлення рахунку (інвойсу) та контролю за його оплатою.</p>
	<p>3.1.3. Здатність забезпечувати роботу зі скаргами клієнтів.</p>	<p>3.1.3.1. Уміння виявляти та реєструвати претензії, скарги, рекамації зі сторони споживачів туристичних послуг.</p> <p>3.1.3.2. Уміння прийняти і проаналізувати скаргу, рекамацію, надати кваліфіковану відповідь та пояснення щодо прав та обов'язків</p>

		<p>туристів.</p> <p>3.1.3.4. Володіння технікою роботи з усними і письмовими скаргами клієнтів.</p> <p>3.1.3.5. Уміння приймати заходи по наданим скаргам, ведення статистики скарг та рекламацій.</p>
<p>3.2. Інформаційно-консультативна робота з туристами (у т.ч. з потенційними).</p>	<p>3.2.1. Здатність надавати вичерпну інформацію існуючим і потенційним туристам.</p>	<p>3.2.1.1. Уміння формувати на надавати усну інформацію про туристичні можливості і послуги та інформаційно-довідкову документацію клієнтам (рекламно-довідкових матеріалів, туристичних каталогів, буклетів, проспектів, рекламних пропозицій, професійних публікацій та інших рекламних матеріалів).</p>
<p>3.3. Туристичний супровід.</p>	<p>3.3.1. Здатність обслуговування вітчизняних та іноземних екскурсантів та інших споживачів.</p> <p>3.3.2. Здатність забезпечувати процес туристичного</p>	<p>3.3.1.1. Уміння працювати з нормативними матеріалами щодо забезпечення екскурсійної діяльності та туристичного супроводу в туризмі.</p> <p>3.3.2.1. Знання принципів класифікації, функцій, ознак екскурсії та туристичного супроводу.</p>

	супроводу.	3.3.2.2. Уміння організувати і проводити туристичний супровід. 3.3.2.4. Уміння розробляти та проводити екскурсії.
3.4. Анімаційне обслуговування туристів.	3.4.1. Здатність забезпечити надання анімаційних послуг туристам.	3.4.1.1 Знання особливостей організації надання анімаційних послуг туристам. 3.4.1.2. Знання особливостей складання анімаційних програм. 3.4.1.3. Уміння забезпечити надання анімаційних послуг.

4. ОРГАНІЗАЦІЙНА ФУНКЦІЯ

4.1. Організація співпраці з партнерами та іншими учасниками виробництва та реалізації туристичного продукту.	4.1.1. Здатність забезпечувати та проводити ділові зустрічі і переговори з партнерами та іншими суб'єктами туристичної діяльності, підтримувати ділові контакти, використовуючи технічні	4.1.1.1. Уміння використовувати методику проведення аналізу, систематизації довідкових матеріалів та іншої інформації з туризму, узагальнення вітчизняного і зарубіжного досвіду з питань розробки та реалізації тур продукту. 4.1.1.2. Уміння використовувати елементи
---	--	--

	засоби, засоби зв'язку та інформаційні технології.	співпраці з діловими партнерами в процесі формування тур продукту.
	4.1.2. Здатність налагоджувати довготривалу співпрацю зі споживачами, суб'єктами туристичної діяльності.	4.1.2.1. Знання принципів технології туроперейтингу. 4.1.2.2. Уміння забезпечити зв'язок з туроператорами, консолідаторами рейсів.
4.2. Організація діяльності з охорони праці та безпеки життєдіяльності людини.	4.2.1. Здатність забезпечувати безпечність праці з дотриманням правил техніки безпеки.	4.2.1.1. Згідно з нормативними вимогами забезпечує відповідні дії персоналу під час нещасних випадків.
5. ПЛАНУВАЛЬНА ФУНКЦІЯ		
5.1. Правове супроводження туристичної діяльності.	5.1.1. Здатність чітко уявляти структуру національної системи правового регулювання туристичної діяльності.	5.1.1.1. Знання базових положень туристичного законодавства у сфері туризму. 5.1.1.2. Уміння користуватися професійною юридичною термінологією, правильно застосувати правові норми в туристичній діяльності.

		<p>5.1.1.3. Уміння співпрацювати з учасниками виробництва та реалізації туристичного продукту.</p> <p>5.1.1.4. Уміння ознайомлювати з правами та обов'язками туристів при здійсненні ними туристичної подорожі.</p>
	<p>5.1.2. Здатність знаходити в системі законодавства необхідний для вирішення конкретної юридичної ситуації нормативно-правовий акт.</p>	<p>5.1.2.1. Знання вимог чинного законодавства України щодо дотримання туристичних формальностей, в т.ч. при перетині кордону.</p>
<p>5.2. Організація роботи в туристичному офісі.</p>	<p>5.2.1. Здатність раціонально планувати робочого місця.</p>	<p>5.2.1.1. Знання техніки організації робочого місця.</p> <p>5.2.1.2. Знання правил контролю стану офісного обладнання, санітарних умов роботи в приміщенні (освітлення, вентиляція та температурний режим).</p> <p>5.2.1.3. Знання протоколу та етикету, ділового стилю, правил забезпечення охайності робочого</p>

		місяця.
	5.2.2. Здатність забезпечувати офіс канцтоварами та витратними матеріалами.	5.2.2.1. Уміння забезпечувати постачання, зберігання, обіг та інвентаризацію канцтоварів та витратних матеріалів.
	5.2.3. Здатність вести діловодство.	5.2.3.1. Знання технології діловодства (ведення документації, зберігання і використання інформації).
	5.2.4. Здатність ефективно використовувати офісну оргтехніку та засоби зв'язку.	<p>5.2.4.1. Уміння підбирати довідникові та робочі матеріали, працювати з поштою (в т.ч. електронною), розсилати кореспонденцію та відповідати на запити клієнтів, туристів, партнерів, контрагентів, агентів зі збуту тощо.</p> <p>5.2.4.2. Знання комунікативних технологій телефонних переговорів, правил ділової переписки.</p> <p>5.2.4.3. Уміння забезпечувати прийом відвідувачів, розміщувати інформаційні</p>

		матеріали, флаєри, повідомлення про знижки та дискант-листи на окремі послуги.
	5.2.5. Здатність ведення ділової кореспонденції.	5.2.5.1. Уміння користуватись та обслуговувати офісну оргтехніку, комунікаційні засоби . 5.2.5.2. Уміння активізувати систему охоронної сигналізації офісу.

9. ГЛОСАРІЙ ТЕРМІНІВ З НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Активний туризм – вид подорожі, пов’язаний з активними способами пересування по маршруту і звершений людиною в рекреаційних та спортивних цілях.

Аналіз клієнтів (ціннісний) – аналіз, що проводиться для встановлення тих благ, вигод, які цінують клієнти, а також для визначення порівняльної оцінки клієнтами різних пропозицій конкурентів.

Англійський сніданок – повний сніданок, звичайно містить у собі фруктовий сік, яєчню із шинкою, тости, олію, джем і каву або чай.

Апартаменти – тип номерів у готелях, що за своїм оформленням наближаються до сучасних квартир, включаючи місця для приготування їжі (вартість харчування звичайно не включається у вартість номера).

Апарт-готель – готель, що складається з квартир, ціна яких не залежить від кількості гостей, що проживають в ньому. Розрахований на самообслуговування, в тому числі на самостійне приготування їжі.

Апгрейд – зміна бронювання з метою надання гостеві номера поліпшеної комфортності без підвищення тарифу.

Археологічні об’єкти – городища, кургани, залишки стародавніх поселень, стоянок, укріплень, військових таборів, виробництв, іригаційних споруд, шляхів; могильники, культові місця та споруди, мегаліти, наскальні зображення, ділянки історичного культурного шару, поля давніх битв, рештки життєдіяльності людини, що містяться під водою.

Атрибут – це додаткова характеристика готельного номера, що впливає або не впливає на його вартість (балкон, вид з вікна, меблювання, додаткове устаткування).

Баланс – це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображує на певну дату його активи, зобов’язання і власний капітал.

Бальна оцінка туристичних ресурсів – тип якісної методики дослідження туристичних ресурсів, за яким відбувається порівняльна характеристика їх привабливості на певній території.

Банкет – урочистий захід, що проводиться у зв’язку з важливим ювілеєм, святом, підписанням міжнародної угоди тощо.

Бар – це заклад ресторанного господарства, в якому алкогольні, безалкогольні, змішані напої, страви до них і закупні товари продають через барну стійку.

Басбой – молодший службовець ресторану, бару, який розливає воду, припирає столи, попільниці тощо.

Безпека в галузі туризму - сукупність факторів, що характеризують соціальний, економічний, правовий та інший стан забезпечення прав і законних інтересів громадян, юридичних осіб та держави в галузі туризму.

Белмен – це службовець готелю, що підносить багаж і виконує доручення гостей.

Бенкетний зал – спеціалізоване приміщення для обслуговування святкових заходів, урочистостей як офіційних, так і неофіційних.

Бізнес – справа, заняття, що приносить дохід, підприємницька чи комерційна діяльність.

Бізнес-план підприємства – структурований план основних аспектів діяльності розвитку підприємства, розроблюваний на основі стратегії підприємства.

Бікліній – обідний зал в римському будинку, в якому лави для лежання є не по трьох, як завжди (трикліній), а тільки з двох його боків.

Біосферні заповідники – природоохоронні, науково-дослідні установи міжнародного значення, що створюються з метою збереження в природному стані найбільш типових природних комплексів біосфери, здійснення фонових екологічних моніторингу, вивчення навколишнього природного середовища, його змін під дією антропогенних факторів.

Біотичні туристичні ресурси – ресурси живої природи, які можуть бути використані у туристичній діяльності (рекреаційні ліси, флора та фауна мисливських господарств).

Ботанічні сади – науково-дослідні природоохоронні установи, які створюються з метою збереження, вивчення, акліматизації, розмноження в спеціально створених умовах та ефективного господарського використання рідкісних і типових видів місцевої і світової флори шляхом створення, поповнення та збереження ботанічних колекцій, ведення наукової, навчальної і освітньої роботи.

Ботокемпінг – сезонні готельні установи типу кемпінгів; призначений для обслуговування водних туристів на воді.

Бронювання – створення запису про продаж готельного номера певного типу у певному інтервалі дат з певною кількістю проживаючих у номері людей за певним тарифним планом.

Будівлі – це споруди, які мають наземні або підземні приміщення. Призначенні для переживання або перебування людей, розміщення устаткування, тварин, рослин, а також предметів, які задовольняють духовні та матеріальні потреби суспільства.

Бунгало – невеликий туристичний готель, найчастіше на одну сім'ю, переважно в тропічних зонах відпочинку. Поширене в молодіжних турцентрах. За класом зручностей бувають дуже різні: від простих хатин для мисливців до комфортабельних будинків з дуже великою орендною платою.

Буфет – це заклад ресторанного господарства з обмеженим асортиментом готових страв і напоїв, розміщений у спеціально обладнаному приміщенні або у приміщеннях залізничного, авто-, аеровокзалів тощо, де їжу споживають стоячи чи продають на винос.

Бюджет – це план формування і використання фінансових ресурсів для забезпечення функцій, які здійснюють органи державної влади України, органи влади Автономної Республіки Крим та органи місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду. Бюджетна система складається з Державного бюджету України та місцевих бюджетів. Бюджети місцевого самоврядування – це бюджети територіальних громад

сіл, селищ, міст та їх об'єднань. Місцеві бюджети – бюджети Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети, бюджети районів у містах та бюджети місцевого самоврядування.

Бухгалтерська звітність – це звітність, яка складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів. Бухгалтерська звітність підприємства включає в себе фінансову, податкову та статистичну звітність.

Бухгалтерський облік – це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам.

Бухгалтерські рахунки – це спосіб узагальнення за економічно однорідними групами і поточного обліку активів, капіталу, зобов'язань, витрат та доходів підприємства.

Ваучер (туристичний або маршрутний) – документ на підставі якого надається обслуговування.

ВВП (GDP). Базовим статистичним показником в СНР є валовий внутрішній продукт (ВВП), який вимірює реальне виробництво кінцевих товарів і послуг (GDP - gross domestic product). ВВП у ринкових цінах визначається з трьох позицій: з боку реального виробництва, з боку кінцевого використання ВВП, з боку доходів.

Велосипедний туризм – популярний вид активного відпочинку, що має безліч різновидів: від невеликих прогулянок та екскурсій до складних велосипедних подорожей. Маршрути велосипедного туризму прокладаються в різній місцевості: по путівцях, по рівнинах і через гірські перевали.

Визначення вартості туру є основою проведення певної цінової політики на ринку туристичних послуг.

Визначні місця – топографічно визначені зони або ландшафти, природні, природно-антропогенні витвори, що донесли до нашого часу цінність з антропологічного, археологічного, естетичного, етнографічного, історичного, мистецького, наукового чи художнього погляду.

Виставки – заходи, пов'язані з демонстрацією продукції та послуг, просуванням їх на внутрішній та зовнішній ринок і вивченням з цією метою кон'юнктури ринку.

Відвідувач (візитер) – людина, яка приїхала до іншої країни і має будь-яку мету, крім заробітку від своєї професійної діяльності.

Віддалена підтримка – вид послуги, яка надається в рамках договору на підтримку, що включає в себе надання фахівцями консультацій за телефоном «гарячої» лінії або безпосередній контроль і виправлення помилок користувачів на їхнє прохання за допомогою модемного з'єднання і/або інтернет з'єднання.

Відділ маркетингу (маркетингова служба) – структурний підрозділ організації, що здійснює маркетингову діяльність.

Відкритий квиток – мається на увазі відкрита дата в'їзду. Пасажир може забронювати квиток на пізніший час (день).

Відпочинок (дозвілля) – реалізація людиною потреб у відновленні та розвитку себе як біологічного виду, як соціального організму або необхідності «вбити» вільний час.

Вільний час – час протягом доби, якогось іншого періоду або життя людини, який не пов'язаний із виконанням нею професійних обов'язків і задоволенням фізіологічних потреб.

Відпочинок (дозвілля) – це специфічна діяльність людини не спрямована на задоволення нагальних потреб; будь-яка діяльність (або бездіяльність) спрямована на відновлення сил людини.

Віза – спеціальний дозвіл відповідних органів іноземного уряду на в'їзд, виїзд, проживання або проїзд через територію цієї держави.

Вільний час – частина позаробочого часу який використовується для фізичного, інтелектуального розвитку й відпочинку. Наявність вільного часу є необхідною умовою здійснення рекреаційної діяльності. Вільний час це динамічна категорія, що носить риси певної епохи, соціальної групи і змінюється як по обсягу, так і по змісту.

В'їзний туризм – подорожі в межах України осіб, які постійно не проживають на її території, та виїзний туризм - подорожі громадян України та осіб, які постійно проживають на території України, до іншої країни.

Внутрішнє довкілля складають цілі, завдання, технологія та структура організації.

Виставкові центри – підприємства, основна діяльність яких пов'язана з організацією та проведенням виставок, з наданням послуг у сфері організації та проведення виставок (ярмарків). Виставкові центри повинні мати штат кваліфікованих працівників, відповідну матеріально-технічну базу (спеціальні виставкові площі та обладнання) та можуть надавати ці площі та обладнання для проведення виставок та ярмарків.

Внутрішній туризм – подорожі в межах території України громадян України і осіб, які постійно проживають на її території.

Внутрішній туризм – туризм всередині країни. Особливістю внутрішнього туризму є тимчасовий виїзд громадян конкретної країни з постійного місця проживання для відпочинку, задоволення пізнавальних інтересів, занять спортом та інших туристичних цілей. Здійснюється тільки в межах національних кордонів цієї країни. Використовується для визначення туризму резидентів в межах власної країни. У міжнародних розрахунках і статистиці внутрішній туризм може відноситися до визначення діяльності і витрати на туризм і нерезидентів в даній країні. Внутрішній туризм не є окремою сферою, а пов'язаний з усіма іншими секторами національного життя.

Внутрішній туризм – це поїздки відвідувачів - резидентів за межі свого звичайного середовища, але в межах своєї країни (подорожі в межах України осіб, які постійно проживають в Україні).

Внутрішній турист – відвідувач – резидент, який здійснює поїздку в межах своєї країни, але за межі свого звичайного середовища (особа, яка подорожує в межах України і постійно проживає в Україні).

Водний туризм – вид туризму, при якому відпочинок здійснюється на воді з використанням байдарок, човнів, катамаранів, теплоходів і інших плавальних засобів.

Віза туристична – спеціальний дозвіл відповідних органів іноземного уряду на в'їзд, виїзд, проживання або проїзд через територію даної держави.

Географія релігій – розділ соціальної географії, що вивчає розміщення різних релігій і релігійних сект залежно від соціально-географічних, етнічних і політичних чинників.

Готельний ланцюг – одна з ланцюгових, франшизних або інших готельних систем, члени якої користуються особливими привілеями, особливо в національній системі бронювання.

Гід – екскурсовод (гід – провідник, гід – перекладач) – особа, компетенція якої підтверджена спеціальним сертифікатом, яка володіє спеціальною інформацією про місцевості перебування та об'єкти показу і надає екскурсійно-інформаційні та організаційні послуги й кваліфіковану допомогу учасникам тура в рамках договору про надання туристичних послуг.

Гід – фахівець з проведення екскурсій з туристами, що має на це ліцензію.

Головне призначення навчального краєзнавства – обов'язкове використання у викладанні здобутих краєзнавчих знань.

Готельна індустрія – це вид економічної діяльності, який включає надання готельних послуг й організацію за оплату короткострокового проживання в готелях. Кемпінгах, мотелях та ін. закладах.

Гурток – самодіяльна група учнів (студентів), що займаються поглибленим вивченням рідного краю. Це основна і найпоширеніша форма туристично-краєзнавчої роботи в школі та ВНЗ готельно-туристського профілю.

Дендрологічний парк – одна із штучно створених форм заповідних природних об'єктів і територій.

Дендрологічні парки – науково-дослідні природоохоронні установи, які створюються з метою збереження і вивчення у спеціально створених умовах різноманітних видів дерев і чагарників та їх композицій для найбільш ефективного наукового, культурного, рекреаційного та іншого використання.

День від'їзду – дата виїзду туриста із засобу розміщення.

День заїзду – дата прибуття туриста на засіб розміщення.

Державне краєзнавство – це комплексні наукові краєзнавчі дослідження територій країни державними науковими установами (музеями, науково-дослідними закладами, державними органами влади тощо).

Державний стандарт освіти – це сукупність норм, що визначають вимоги до відповідного освітнього (кваліфікаційного) рівня. У відповідності до державного стандарту навчання студентів ведеться за

навчальним планом, що складається на підставі типового навчального плану, затвердженого Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України.

Дитячими оздоровчими закладами вважають заклади, які створені з метою реалізації права кожної дитини на повноцінний відпочинок і оздоровлення, зміцнення здоров'я дітей шкільного віку. Найбільш масовими є дитячі оздоровчі заклади з денним перебуванням, які здебільшого створюються на літній період на базі загальноосвітніх навчальних закладів. Крім того, влітку працюють оздоровчі заклади: санаторного типу, заміські, праці та відпочинку, відпочинку для старшокласників і учнівської молоді та профільні.

Державно-правове регулювання здійснюється органами законодавчої, виконавчої і судової влади, центральним елементом якої є Кабінет Міністрів, а безпосереднім органом із питань нагляду за страховою діяльністю - Міністерство фінансів України.

Діловий етикет – норми, які регулюють стиль роботи, манеру поведінки, спілкування при вирішенні ділових проблем.

Діловий лист – документ, який використовується для зв'язку, передавання інформації на відстані між кореспондентами (юридичними або фізичними особами).

Діловий прийом – зібрання запрошених гостей на честь завершення переговорів, підписання контракту, запрошених гостей, ювілею і презентації фірми та ін.

Діловий протокол – регламентований порядок зустрічей і проведів делегацій, проведення бесід, переговорів і прийомів, ведення ділового листування, підписання договорів, угод та ін.

Діловодство – сукупність операцій щодо створення, приймання, реєстрації, візування, підписання, затвердження, розмноження, передавання, відправлення, контролю, зберігання і знищення службової кореспонденції.

Договір – домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.

Договір франшизи – договір про передачу прав і привілеїв виробника туристичних послуг на їхню реалізацію (збут). Передбачає використання торгівельної марки франшизодавача як гарантії якості послуг.

Домова кухня – це заклад ресторанного господарства, призначений для виготовлення кулінарної продукції та продажу її домашнім господарствам. Цей заклад приймає від споживачів замовлення на кулінарну продукцію, булочки та борошняні кондитерські вироби, організовує консультації з питань готування їжі, може організовувати споживання їжі на місці.

Дохід – це виручка від реалізації продукції, робіт, послуг без вирахування наданих знижок, повернення проданих товарів та податків з продажу (податку на додану вартість, акцизного збору тощо).

Економіка – народне господарство країни або його галузь; терміном «економіка» визначають науки, які вивчають специфіку виробничих

процесів у певній галузі або сфері суспільного виробництва, наприклад, «економіка промисловості», «економіка підприємництва», «економіка праці» тощо.

Економіка підприємства – наука про ефективність виробництва, шляхи і методи досягнення підприємством найкращих результатів при найменших затратах.

Екскалатор – це пасажирський похилий підйомник безперервної дії.

Екскурсант – тимчасовий візитер, що проживає в місці призначення менше 24 годин, включаючи круїзних мандрівників, але крім транзитних пасажирів.

Екскурсія – колективне відвідування учнівською та студентською молоддю визначних місць з освітньою, навчально-виховною, науковою чи розважальною метою.

Екскурсія – форма туристично-краєзнавчої роботи, перед якою ставиться мета закріпити теоретичні знання. Екскурсії охоплюють усіх бажаючих, їх проводять протягом всього року.

Експедиції – найскладніша форма туристично-краєзнавчої роботи, що передбачає проведення певних наукових досліджень. У краєзнавчих експедиціях беруть участь безліч людей.

Експедиція – подорож, яка проводиться з учнівською та студентською молоддю з метою вивчення історії рідного краю, довкілля, явищ соціального життя, світової цивілізації, географічних, етнографічних, історичних об'єктів та їх дослідження з використанням технічних засобів пересування або без них.

Екстер'єр – це зовнішній вигляд будинку.

Естафета – це така форма дитячого туризму, яка передбачає вивчення певного району, області, краю чи всієї країни не однією групою, а кількома, які на певних відрізках маршруту змінюють одна одну.

Етика ділових відносин – система знань про моральні аспекти ділових відносин.

Етикет – встановлений порядок і форми обходження при дворах) – це сукупність правил поведінки, які регулюють зовнішні прояви людських стосунків (ставлення до інших, форми звертання, манери, стиль одягу тощо). Це складова зовнішньої культури окремої людини і суспільства в цілому. Е. є певною формою церемоніалу, це мова символів. З боку реального виробництва ВВП розглядається як сума валової доданої вартості, виробленої резидентами в усіх секторах економічної діяльності за вилученням їх проміжних витрат.

Заказник – територія, яка виділяється з метою збереження, відтворення та відновлення окремих або декількох природних компонентів. Оголошується перш за все на території з червонокнижними видами рослин або тварин.

Заказники – природні території (акваторії) з метою збереження і відтворення природних комплексів чи їх окремих компонентів.

Заклад ресторанного господарства – організаційно-структурна одиниця у сфері ресторанного господарства, яка здійснює виробничо-торговельну діяльність: виробляє і (або) доготовлює, продає і організує споживання продукції власного виробництва і купувальних товарів, може організовувати дозвілля споживачів.

Законодавство природоохоронне – встановлення юридичних норм і правил, а також введення відповідальності за їх порушення в області охорони природи.

Замки і монастирі – це найбільші за розмірами історичні споруди в забудові населених пунктів.

Заповідник біосферний – охоронна територія, на якій ведуться постійні спостереження (моніторинг) за антропогенними змінами природного середовища.

Заповідник державний – утворюється з метою збереження в природному стані унікальних або типових для даної ландшафтної зони природних комплексів. Територія заповідника вилучається з господарського використання.

Заповідні урочища – лісові, степові, болотні та інші відокремлені цілісні ландшафти, що мають важливе наукове, природоохоронне і естетичне значення, створюються з метою збереження їх у природному стані.

Зарубіжний (виїзний) туризм – це поїздки осіб - резидентів країни (регіону), які здійснюють перебування в місцях, що знаходяться за межами їхньої країни.

Засіб розміщення – будь-який об'єкт, який регулярно або час від часу надає послуги з розміщення для ночівлі.

Засоби реклами – переважно це засоби масової інформації (телебачення, преса, радіо) та інші засоби, які розглядаються спеціалістами як носії, що доносять рекламу до аудиторії, зібраної завдяки основному (нерекламному) матеріалу.

Засоби туризму – один із провідних аспектів аксіологічного організованого простору, основна функція якого – впливати на розвиток особистості для розширення доступності соціокультурної сфери та об'єктів природного і культурного надбання.

Зоологічні парки – природоохоронні, культурно-освітні установи. Які створюються з метою організації екологічної освітньо-виховної роботи, створення експозицій рідкісних, екзотичних та місцевих видів тварин, збереження їх генофонду, вивчення дикої фауни і розробки наукових основ її розведення у неволі.

Імідж – сприятливе або несприятливе сприйняття споживачем певного готелю, а також його послуг. Розглядається як мета роботи з маркетингу.

Імпорт – це купівля та вивезення товару з-за кордону.

Інвестиції – це витрати грошових коштів, частина доходу, яка використовується не на поточне споживання, а на відтворення всього

суспільного й індивідуального капіталу, кінцевою метою яких є отримання більш високих доходів і соціального ефекту в майбутньому.

Інвестування, або інвестиційний процес – виробництво і нагромадження засобів виробництва та фінансів для забезпечення руху, відтворення капіталу. Інвестиційна сфера охоплює сукупність галузей суспільного господарства, в яких відбувається накопичення засобів виробництва і фінансових ресурсів, що забезпечують відтворення капіталу.

Інновації в туризмі – різновидність організаційно-управлінських інновацій, що складаються з цілеспрямованих змін, які виробляються на різних рівнях індустрії туризму: в правовому забезпеченні, в способах організації і управління різних видів туристської діяльності, в створенні туристського продукту і товарів для подорожей, в інформаційно-рекламному забезпеченні туристського попиту, а також у внутрішньофірмовому менеджменті і в процесі роботи з персоналом туристських фірм. І. в т. в умовах ринкової економіки набувають більш динамічного розвитку і широке розповсюдження, ніж інновації в суспільстві і культурі в цілому.

Інтернет-бронювання – бронювання номерів, що здійснюється з Інтернет-сайту з автоматичною перевіркою наявності вільних номерів на зазначені клієнтом дати та автоматичним одержанням підтвердження бронювання.

Інформаційне забезпечення. Основу інформаційного забезпечення статистичного дослідження становлять дані статистичної звітності, які містяться у первісних документах статистичної звітності, регіональних статистичних бюлетенях і статистичних щорічниках Держкомстату України, офіційних матеріалах Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України, Міністерства праці та соціального захисту України, Національного банку України, Державного митного комітету України, Міждержавного статистичного комітету СНД, Українсько-Європейського центру з питань законодавства тощо.

Каботажна ціна – знижена ціна для жителів певної країни, що подорожують в середині цієї країни.

Капітал – сукупність матеріальних та грошових коштів, а також інтелектуальних здобутків, використовуваних у процесі виробництва та інших сферах діяльності з метою отримання прибутку. У більш вузькому значенні – активи фірми (підприємства) за мінусом її зобов'язань (заборгованості).

Караванний туризм – вид автотуризму, де як засіб розміщення використовується самохідний фургон або той, що причіпляється до автомобіля (караван).

Карти туристичні – це карти, призначені для забезпечення потреб туристично-екскурсійної справи, один із видів карт тематичних.

Катагогії – приватні двори-приміщення для прийому на нічліг у Давній Греції.

Кафе; кав'ярня – різновид ресторану з обмеженим асортиментом страв складного приготування, широким асортиментом страв нескладного приготування, вино-горілчаних напоїв, булочних, кондитерських виробів і закупних товарів.

Кемпінг (Сamping) – табір для туристів, які подорожують наземними видами транспорту (автомобіль, велосипед, тощо), обладнаний наметами або іншими легкими спорудженнями типу «бунгало», автомобільною (велосипедною) стоянкою, системами водопостачання, каналізації та пристосуваннями для приготування їжі.

Керівник туристської групи – особа, що є представником суб'єкта туристичної діяльності і виступає від його імені, супроводжує туристів, забезпечує виконання умов договору про надання туристичних послуг, володіє фаховими знаннями про країну (місцевість) перебування, і, як правило, мовою країни перебування або загальнозрозумілою там мовою.

Кількісна оцінка туристичних ресурсів – тип оцінки, який враховує показник чисельності туристичних ресурсів на певній території.

Кількість приїздів(виїздів) – число зареєстрованих туристів, прибулих в ту або іншу країну (вибулих з неї) за певний період часу, звичайно календарний рік.

Кінець маршруту – місце і час надання туристу останньої туристичної послуги на маршруті, зазначеної в договорі туристського обслуговування.

Класифікатори. Для зручності сприйняття статистичної інформації людиною в процесі впровадження ефективних інформаційних технологій створюються спеціальні формалізовані засоби опису інформації – класифікатори. Класифікатори техніко-економічної інформації входять до Єдиної системи класифікації і кодування (ЄСКК). Класифікатори є систематизованим відображенням об'єктів статистики з допомогою кодового позначення. Код як засіб системної ідентифікації складається із сукупності знаків, які відображають класифікаційні групування і об'єкти класифікації.

Класифікація готелів – розподіл готелів за розрядами залежно від розміру та виду житлових і службових приміщень, обладнання підприємства, рівня комфортності номерів і громадських приміщень, послуг що надаються та інших чинників.

Клуб – найвища форма організації туристично-краєзнавчої роботи. Він об'єднує різні секції і гуртки. Членами клубу можуть бути 60 і більше учнів (студентів).

Комісійні – сума грошей, що виражається у відсотках від продажної ціни, яку пропонують власники туроператорських, транспортних та ін. компаній турагентам за продаж їхніх послуг.

Комплекси (ансамблі) – топографічно визначені сукупності окремих або поєднаних між собою споруд різного призначення, що відзначаються своєю архітектурою та органічним зв'язком з ландшафтами.

Комплексне обслуговування – стандартний набір туристичних послуг, що зазвичай включає в себе зустріч і проводи, розміщення в готелі, харчування та екскурсійне обслуговування.

Консьєрж – працівник служби обслуговування, який надає гостям безліч важливих послуг, зокрема, придбання квитків, виклик таксі тощо.

Конфуціанство – китайська етично-філософська школа, основа китайського способу життя, принцип організації суспільства, засновником якої був китайський філософ Кунфу-цзи, відомий на Заході як Конфуцій, який жив у 551-479 роках до н. е.

Краєзнавчий принцип передбачає систематичне встановлення зв'язків між вивченням географії і тими знаннями, які здобувають туристи у результаті безпосереднього дослідження краю.

Кредит – позика на певний строк у грошовій або товарній формі на умовах повернення і сплати відсотка за користування. Існують три форми кредиту – банківський, державний, комерційний. Банківський кредит надається банками у грошовій формі підприємствам і організаціям, населенню (переважно індивідуальним підприємцям), державі. Особливою формою є державний кредит, коли позичальником виступає держава чи місцеві органи влади, а кредит полягає у випуску державних цінних паперів (облігацій) і використовується для покриття частки державних видатків. Комерційний кредит надається одним підприємством іншому у вигляді продажу товарів з відстрочкою платежу; він обслуговує лише обіг товарів і оформлюється векселем.

Крос-похід – довга дистанція, яка імітує похідні умови. Команда повинна пройти певний, позначений на карті (схемі) маршрут, насичений технічними етапами.

Круїз – морська або річкова туристська подорож, як правило, по замкненому колу на одному теплоході за встановленим маршрутом із зупинками в місцях, що викликають певний інтерес у туристів або у відправних пунктах екскурсій.

Культ карго – група релігійних рухів в Меланезії.

Культура обслуговування (A culture of service) – організаційна культура, яка підтримує систему обслуговування клієнта через політику фірми, циркуляри, заохочення та інші дії організації. Сфера послуг – це сукупність галузей і видів діяльності, призначених для задоволення духовних і матеріальних потреб населення.

Культура спілкування – це сума набутих людиною знань, вмінь та навичок спілкування, які створені, прийняті та реалізуються в конкретному суспільстві на певному етапі його розвитку.

Культура управління – комплексна узагальнена характеристика управлінської праці, що відображає її якісні ознаки і особливості. К. у. містить: сукупність знань, міру поглядів, морально-естетичні норми праці, ставлення до праці, навички організації праці, уміння володіти собою і розуміти людей, які працюють поряд.

Культурна спадщина – сукупність успадкованих людством від попередніх поколінь об'єктів культурної спадщини.

Курорт – це місцевість, яка має природні лікувальні чинники і необхідні умови для їх використання із лікувально-профілактичною метою.

Курортно-рекреаційний кластер – сконцентрована за географічною ознакою групу взаємопов'язаних виробників рекреаційних послуг, спеціалізованих фірм у суміжних галузях (постачальники товарів, послуг, інформації) та пов'язаних із їх діяльністю неприбуткових організацій, які хоч і конкурують між собою, але проводять узгоджену – у т.ч. із місцевою владою – спільну діяльність.

Ландшафтні об'єкти – природні території, які мають історичну цінність.

Лист поселення – список, де вказуються номери кімнат розселення гостей. Цей документ необхідний для контролю завантаженості номерного фонду і обліку платежів.

Ліцензійні умови – це встановлений з урахуванням вимог законів вичерпний перелік організаційних, кваліфікаційних та інших спеціальних вимог, обов'язкових для виконання при провадженні видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню.

Ліцензія – документ державного зразка, який засвідчує право ліцензіата на провадження зазначеного в ньому виду господарської діяльності протягом визначеного строку за умови виконання ліцензійних умов.

Ліцензування – видача, переоформлення та анулювання ліцензій, видача дублікатів ліцензій, ведення ліцензійних справ та ліцензійних реєстрів, контроль за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов, видача розпоряджень про усунення порушень ліцензійних умов, а також розпоряджень про усунення порушень законодавства у сфері ліцензування.

Льотний купон – частина авіаквитка, на якій вказується інформація про бронювання місця для пасажира.

Маршрут екскурсії являє собою найбільш зручний шлях проходження екскурсійної групи, автобусної або пішохідної. Маршрут будується залежно від найбільш правильної для даної екскурсії послідовності огляду об'єктів, теми екскурсії, місця розташування об'єктів, наявності площадок для розташування групи, необхідності забезпечити безпеку екскурсантів. Одне із завдань маршруту – сприяти найбільш повному розкриттю теми.

Мета екскурсії – це те, заради чого показуються екскурсантам пам'ятники історії і культури й інші об'єкти, це орієнтир для розповіді екскурсовода із теми.

Маршрутизація – розробка і впровадження нового туристичного маршруту, що є складовою туристичного продукту, туру – є однією із важливих функціональних складових туроперейтингової діяльності.

Метод науки – це спосіб чи засіб досягнення будь-якої дослідницької мети, шлях до пізнання чи вирішення якогось конкретного завдання.

Методика дослідження – це сукупність спеціально підібраних методів з метою практичного чи теоретичного пізнання дійсності.

Методологія краєзнавства – це сукупність найбільш істотних елементів теорії, викладених у конструктивній, прийнятній для практики формі. Це узагальнена система методів пізнання об'єктивної дійсності.

Місце продажу (реалізації) туристичних послуг – країна, в якій зареєстровано відповідний суб'єкт господарювання, що реалізує туристичний продукт.

Місце розташування об'єкта. При відборі об'єкта враховується відстань до пам'ятника, зручність під'їзду до нього, придатність дороги для автотранспорту, можливість підвозу до об'єкта екскурсантів, природне довкілля, що оточує даний об'єкт, наявність місця, придатного для розташування екскурсійної групи із метою спостереження об'єкта.

Маркетинговий план (marketing plan): визначення об'єму продажів та каналів їхнього збуту; вироблення стратегії ціни, що базується на методах затрат (повних, середніх, граничних, стандартних, прямих); підбір рекламних зусиль; визначення методів контролю ситуації на ринку; передбачення чинників ризику, що враховують виробничі порушення, пов'язані із постачанням сировини чи комплектуючих; комерційні ризики, зумовлені реалізацією продукції на ринку; фінансові ризики, що викликані інфляцією та коливанням курсів валют; ризики, що пов'язані із нещасними випадками.

Молодіжний туризм – це поїздки та подорожі, а також супутні розважальні та відпочинкові події, що дозволяють вам весело, змістовно і цікаво провести час, ознайомитися з життям, історією та культурою України та інших країн Світу.

Мотивація – це процес спонукання себе та інших до діяльності із метою досягнення цілей підприємства. Організувавши працю, треба належним чином її стимулювати, враховувати всебічні потреби людей.

Мультипроект – комплексний проект, що складається із ряду монопроектів і потребує застосування багатопроєктного управління.

Навчальна екскурсія проводиться для слухачів курсів із підготовки нових екскурсоводів, на семінарах для методистів екскурсійних установ і музеїв, а також є однією із форм організації занять методичної секції екскурсоводів.

Наказ – офіційне розпорядження владних органів. Альтернатива тут виключається, оскільки наказ не обговорюють, а виконують. І якщо наказ не виконаний - це, як правило, тягне негативні наслідки.

Науково-технічні розробки – це систематичні роботи, що базуються на існуючих знаннях, отриманих у результаті досліджень і чи практичного досвіду, та направлені на створення нових матеріалів, продуктів, процесів, пристроїв, послуг, систем чи методів. Ці роботи можуть бути також спрямовані на значне вдосконалення об'єктів, що вже існують.

Національні природні парки – природоохоронні, рекреаційні, культурно-освітні, науково-дослідні установи загальнодержавного

значення, що створюються з метою збереження, відтворення і ефективного використання природних комплексів та об'єктів, які мають особливу природоохоронну, оздоровчу, історико-культурну, наукову, освітню та естетичну цінність.

Незвичайність (екзотичність) об'єкта. Мається на увазі особливості пам'ятки історії й культури, будинки, споруди, історичного місця. Незвичайність може бути архітектурною, пов'язаною із особливостями конструкції будинку, споруди.

Неорганізований туризм – самодіяльні поїздки туристів, як правило, організовані самими туристами без допомоги туристичного збутового апарату; оплата послуг зазвичай проводиться в міру користування ними.

Нічний аудит – процедура комплексної перевірки діяльності готеля за минулу дату та автоматичне закриття фінансового дня.

Номер бізнес-класу – номер, призначений для розміщення осіб, що знаходяться в ділових поїздках і відрядженнях; крім стандартної обстановки номера тут повинні бути створені умови для роботи.

Ночівля – одна доба, проведена одним туристом в даній країні (місці призначення).

Об'єкт страхування – це предмет у широкому розумінні, на який спрямоване страхування. За законодавством України - майно, відповідальність, життя і здоров'я. Законодавства інших країн можуть передбачати іншу класифікацію об'єктів страхування. **Обов'язкове** – це страхування, передбачене законом.

Об'єкти архітектури та містобудування – історичні центри, вулиці, квартали, площі, архітектурні ансамблі, залишки давнього планування та забудови, окремі архітектурні споруди, а також пов'язані з ними твори монументального, декоративного та образотворчого мистецтва.

Об'єкти монументального мистецтва – твори образотворчого мистецтва, як самостійні (окремі), так і ті, що пов'язані з архітектурними, археологічними чи іншими пам'ятками або з утвореними ними комплексами (ансамблями).

Об'єкти садово-паркового мистецтва – поєднання паркового будівництва з природними або створеними людиною ландшафтами.

Об'єктом планування може виступати будь-яка організаційна система, що є відкрита для взаємодії із навколишнім середовищем.

Огляд – це поверхневе, найчастіше безпланове знайомство із пам'ятними місцями. Будь-яка людина може без сторонньої допомоги оглядати зовнішній вигляд житлового будинку або вулицю, пам'ятник на міській площі, ознайомити із експозицією музею або творами живопису на виставці.

Оперативний план (operating plan): при створенні абсолютно нового підприємства необхідно охарактеризувати правове забезпечення проекту (відомості про реєстрацію, документи для заснування; форму власності, законодавчі обмеження, захист патентів та ін.). Якщо підприємство розширюється, то оперативний план починається відразу із виробничого

розділу, де відображається цілий виробничий процес від купівлі нового обладнання чи приміщення до встановлення нового технологічного циклу.

Оплата по факту надання послуг – порядок оплати, при якому туроператор протягом певного терміну після підтвердження засобом розміщення факту надання послуг у повному обсязі оплачує дані послуг. При цьому факт надання послуг підтверджується пред'явленням засобом розміщення туроператору рахунку, туристського ваучера та інших документів, визначених договором.

Орган ліцензування – орган виконавчої влади, визначений Кабінетом Міністрів України, або спеціально уповноважений виконавчий орган для ліцензування певних видів господарської діяльності.

Організаційна культура – специфічне поєднання цінностей, відносин, норм, звичок, традицій, форм поведінки і ритуалів, які існують в організації.

Організаційна структура туристичного підприємства – це впорядкована сукупність взаємопов'язаних елементів, які перебувають між собою у сталих відносинах, що забезпечує їх функціонування і розвиток як єдиного цілого.

Організація міжнародного туризму – це система виробничих, транспортних, торговельних, сервісних підприємств і засобів розміщення, призначена для задоволення попиту на туристичні товари та послуги.

Основна мета і зміст туристичних карт – ознайомлення туристів-краєзнавців з місцевістю, регіоном, країною, районом майбутньої подорожі.

Основним завданням туристичного краєзнавства є всебічне вивчення рідного краю, збирання та узагальнення краєзнавчого матеріалу.

Основним об'єктом туристичного краєзнавства виступає, у широкому розумінні, рекреаційно-туристичний потенціал території, а у вузько дисциплінарному вимірі – рекреаційно-туристичний комплекс (РТК) рідного краю.

Особисте страхування – це галузь страхування, за допомогою якої здійснюється страховий захист сімейних доходів громадян або зміцнення досягнутого ними сімейного добробуту.

Особистий вільний час знаходиться у розпорядженні людини, однак він пов'язаний із вільним часом соціальної групи і напрями його освоєння залежать як від належності особи до даної соціальної групи, так і від рівня соціалізації, розвитку особистості, від її соціально-психологічних особливостей.

Особисті якості – нестандартне мислення, рішучість і наполегливість у досягненні мети, ініціативність, уміння виконувати зобов'язання й обіцянки, високий рівень ерудиції, твердість характеру, справедливість, тактовність, охайність і акуратність, уміння розташувати до себе, почуття гумору й гарне здоров'я.

Оферта – формальна пропозиція на укладання угоди із зазначенням умов.

Охорона культурної спадщини – комплекс заходів з обліку (виявлення, наукове вивчення, класифікація, державна реєстрація), захисту, збереження, належного утримання, відповідного використання, консервації, реставрації, реабілітації та музеєфікації об'єктів культурної спадщини.

Оцінка – це спосіб вартісної сумірності активів, зобов'язань, капіталу, витрат і доходів підприємств; оцінка повинна відображати фактичні витрати живої та уречевленої праці.

Об'єкт культурної спадщини – місце, споруда (витвір), комплекс (ансамбль), їхні частини, пов'язані з ними території чи водні об'єкти, інші природні, природно-антропогенні або створені людиною об'єкти незалежно від стану збереженості, що донесли до нашого часу цінність з антропологічного, археологічного, естетичного, етнографічного, історичного, мистецького, наукового чи художнього погляду і зберегли свою автентичність.

Оцінка рекреаційних ресурсів – процедура визначення якостей певного рекреаційного об'єкту відповідно до способу його використання для задоволення потреб суспільства, галузі, закладу або рекреанта.

Пансіон – підприємство розміщення. Проживання в пансіоні коштує набагато дешевше, ніж у звичайних готелях. Він не підпадає під категорії зірковості, оскільки як вільна форма не повинен відповідати стандартам. Найчастіше належить одній родині, яка обслуговує постояльців. У вартість проживання входить тільки домашній сніданок. Традиційний пансіон має невелику кількість кімнат.

Пансіон – повне утримання туриста протягом доби в готелі (на маршруті).

Персонал підприємства — це сукупність постійних працівників, які отримали необхідну професійну підготовку та (або) мають практичний досвід і навички роботи.

Підвісна стеля – конструкція для покращення акустичних, звукоізоляційних і естетичних якостей приміщень та для створення технічних поверхів, де розміщують вентиляційне, електротехнічне устаткування, трубопроводи.

Підприємництво – самостійна ініціатива, систематична, на власний ризик діяльність по виробництву продукції, наданню послуг і заняттю торговельною діяльністю, з метою отримання прибутку.

Підприємство – організаційно відокремлена і економічно самостійна ланка виробничої сфери народного господарства, що спеціалізується на виготовленні продукції, виконанні робіт і наданні послуг.

Планування – процес установлення цілей підприємства і вибору оптимального шляху їх досягнення.

Планування – це сукупність знань про закономірності розвитку різних господарських систем у майбутньому.

Планування потреби у персоналі – це процес визначення потреб туристичної фірми у кадрах.

Платоспроможність – здатність підприємства виконувати свої коротко- та довгострокові боргові зобов'язання за рахунок власних коштів.

Платоспроможність – це наявність у підприємства коштів для погашення ним у встановлений термін і в повному обсязі своїх боргових зобов'язань, які впливають із кредитних та інших операцій грошового характеру.

Побутовий комфорт передбачає створення нормальних умов для перебування гостя (оптимальна температура, вологість повітря, зручність меблів тощо) і звичайно, формуючи турпродукт, туроператор повинен переконатися, що під час обслуговування туриста на маршруті виконавці послуг дотримуються вищезазначених вимог.

Повна собівартість – всі затрати підприємства на виробництво і реалізацію продукції, виражені в грошовій формі.

Податки – обов'язкові нормовані платежі до державних або місцевих бюджетів, що їх вносять фізичні та юридичні особи.

Податковий облік – система фінансових взаємовідносин між платником податків і бюджетом з податків, зборів та податкових платежів.

Подієві ресурси – найсуттєвіші прояви соціального та природного руху, знакові події в історії певної території, до них належить уся сукупність речових, письмових, образотворчих, фонічних та інших пам'яток та матеріалів, в яких так чи інакше відбито минуле.

Подіумне планування готельних споруд – злиття горизонтального корпусу, сформованого з приміщень загального користування, і вертикального. Що виконує функції житлової частини будівлі.

Подорожі (туристські подорожі можуть не передбачати тривалих піших переходів на місцевості; лише цим, на нашу думку, вони відрізняються від туристських походів) та походи є тривалішою за часом і складнішою формою туристсько-краєзнавчої роботи порівняно з прогулянками та екскурсіями. Тривалість їх коливається від 1 до 30 днів.

Позиковий капітал – це кредити банків і фінансових компаній, позики, кредиторська заборгованість, лізинг, комерційні папери та ін.

Покриття – конструктивний елемент, який захищає будівлі від атмосферних опадів, від втрат тепла взимку та перегріву влітку.

Політеїзм - багатобожжя, віра в багатьох богів/богинь. Властивий усім первісним релігіям. Протилежне поняття - монотеїзм.

Попит – представлена на ринку потреба в життєвих засобах, що визначається кількістю тих чи інших товарів і послуг, які споживачі можуть придбати за цінами, що склалися на ринку.

Портсьє – працівник служби прийому та розміщення, основна функція якого – надання інформації про готель.

Похід – подорож організованої групи учнівської та студентської молоді з використанням активних форм пересування за визначеним маршрутом, під час проходження якого можливе подолання природних перешкод: перевалів, порогів, печер тощо різних категорій та ступенів складності.

Похідні форми: прогулянки, екскурсії, одноденні та багатоденні походи, подорожі на різних видах транспорту, експедиції, туристські зльоти тощо.

Прибуток – форма чистого доходу, визначеного як різниця між валовим доходом ГХ і витратами обігу ГХ.

Приймаюча сторона – юридична особа або індивідуальний підприємець, контрагент, що приймають туристів, які прибули в країну (місце) тимчасового перебування. Зміст обслуговування, що надається приймаючою стороною, визначається ваучером, виданим направляючої стороною.

Природні заповідники – природоохоронні, науково-дослідні установи загальнодержавного значення, що створюються з метою збереження в природному стані типових або унікальних для даної ландшафтної зони природних комплексів з усією сукупністю їх компонентів, вивчення природних процесів і явищ, що відбуваються в них, розробки наукових засад охорони навколишнього природного середовища, ефективного використання природних ресурсів та екологічної безпеки.

Природні лікувальні грязі – різні за генезисом утворення (переважно відклади боліт, озер, лиманів та морських заток), які складаються з води, мінеральних та органічних речовин і являють собою однорідну тонко дисперсну пластичну масу з певними тепловими та іншими фізико-хімічними властивостями.

Природні рекреаційні ресурси – природні та природно-технічні геосистеми, природні об'єкти явища і процеси, що мають необхідні якісні і кількісні параметри для організації рекреаційної діяльності.

Природні туристичні ресурси – це природні об'єкти та явища природи, які мають комфортні властивості для туристичної діяльності протягом певного часу. **Паломницький туризм** – це сукупність поїздок представників різних конфесій з паломницькими цілями.

Природно-заповідний фонд – включає ділянки гео- та акваторії окремих об'єктів, що мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність і виділені з метою збереження природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного та рослинного світу, підтримання загального екологічного балансу, забезпечення моніторингу довкілля. До природно-заповідного фонду України належать: природні території та об'єкти (природні заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки, регіональні ландшафтні парки, заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища) та штучно створені об'єкти (ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва).

Продаж продукції власного виробництва та закупних товарів – операції з передавання продукції власного виробництва та закупних товарів споживачам за компенсацію або безоплатно, як правило, для споживання на місці або подальшого їх доготування, а також перепродажу.

Продукція власного виробництва – продукція, яку виробляють заклади громадського харчування і продають як кулінарну продукцію, булочки та борошняні кондитерські вироби.

Рекламні тури (інфо-тури) – безкоштовні або пільгові тури, що призначені для ознайомлення з новим туристичним продуктом представників турагентів, які згодом будуть здійснювати продаж даного продукту.

Рекреаційне навантаження – це допустима кількість рекреантів на одиницю площі, які одночасно можуть перебувати на даній території, після її пристосування до рекреаційних потреб, яка не викликає негативних наслідків в природному середовищі. Показник рекреаційного навантаження залежить від особливостей ландшафтної будови і функціональної спрямованості рекреаційного використання території.

Рекреаційні ресурси (recreation resources) – це природні та антропогенні геосистеми, тіла і явища природи, що мають специфічні властивості та можуть бути використані для організації відпочинку та оздоровлення певного контингенту людей у певний час або сезон за допомогою існуючих технологій і наявних матеріальних можливостей.

Релігійно-пізнавальний туризм – відвідання місць, пов'язаних з історією релігій.

Рекреаційна місткість – це загальна кількість осіб, які можуть одночасно перебувати на даній території, не завдаючи шкоди природному середовищу, або це максимальна здатність території приймати рекреаційні навантаження.

Родинний план – спеціальна система продажу кімнат в готелі туристам з дітьми. У тому випадку, якщо діти живуть в одній кімнаті з батьками, ціна номера знижується.

Ротель – пересувний готель на колесах, що являє собою вагон-трейлер з одно- і дво місними відсіками, у яких розташовані спальні крісла.

Сакральний ландшафт – природна або природно-антропогенна геосистема, що виконує духовну функцію, пов'язану з релігійними запитами людей, наприклад, долина річки Ганг в Індії.

Сакральний туризм – різновид туризму, пов'язаний з наданням послуг і задоволенням потреб туристів, що прямують до святих місць і релігійних центрів, що знаходяться за межами звичайного для них середовища.

Сакральні туристичні ресурси – такі сакральні об'єкти, які використовуються у релігійному туризмі як туристичні атракції.

Сніданок континентальний - легкий сніданок, що складається з кави або чаю, соку, булочки, масла і джему.

Спортивна карта – це спеціальна великомасштабна тематична багатокольорова карта місцевості, призначена для спортивного орієнтування і виконана в специфічних умовних знаках.

Спортивне орієнтування – вид спорту, у якому учасники змагань самостійно, застосовуючи тільки карту місцевості та компас, долають дистанцію з контрольними пунктами, розташованими на місцевості.

Спортивний туризм – це вид туризму, який має за мету спортивне удосконалення в подоланні природних перешкод. Це означає удосконалення всього комплексу знань, умінь і навичок, фізичної підготовленості, необхідних для безпечного пересування людини по місцевості.

Спортивні туристичні походи – це групове або командне проходження туристичного спортивного маршруту певної протяжності з подоланням природних перешкод (перевалів, порогів, печер тощо) різної складності за нормативний час. Походи можуть бути організовані з таких видів туризму: пішохідного, лижного, гірського, водного, велосипедного, спелео, вітрильного, автомобільного, мотоциклетного.

Споруди – це будівельні системи, пов'язані з землею, які створені з будівельних матеріалів в результаті виконання різних будівельно-монтажних робіт і не призначені для побутової діяльності людини.

Стандарт – основний нормативно-технічний документ, в якому показники якості продукції встановлюються, виходячи із новітніх досягнень науки, техніки і попиту споживачів.

Стандарт обслуговування – це комплекс обов'язкових для виконання правил обслуговування клієнтів, які повинні гарантувати встановлений рівень якості всіх операцій, які виконуються.

Стандартизація – комплекс норм, правил і вимог до якості продукції.

Статут підприємства – це зібрання обов'язкових правил, що регулюють його взаємовідносини з іншими суб'єктами господарювання, а також індивідуальну діяльність.

Соціально-економічні туристичні ресурси – соціо-економічні умови та явища, які впливають на розвиток туристичної діяльності регіону та формують туристичні потоки у ньому.

Страховання в туризмі – це система відносин між страховою компанією і туристом по захисту його життя і здоров'я та майнових інтересів при настанні страхових випадків.

Спеціалізований заклад – заклад ГХ будь-якого типу з однорідним асортиментом страв, булочних, кондитерських виробів і закупних товарів.

Супервайзер – працівник служби експлуатації номерного фонду, який здійснює контроль за роботою зміни покоївок.

Супутні туристичні послуги та товари (Concomitant tourist services and commodities) – послуги та товари, призначені для задоволення потреб споживачів, надання та виробництво яких несуттєво скоротиться без їхньої реалізації туристам.

Технологічний процес закладу – сукупність операцій, які забезпечують виробництво кулінарної продукції, булочних і борошняних кондитерських виробів та їх продаж.

Тип закладу – категорія закладів ГХ, об'єднаних за характерними ознаками асортименту кулінарної продукції, контингентом споживачів та формами організації їх обслуговування.

Торговельне приміщення – приміщення (торговельна зала, банкетна зала, коктейль-хол), обладнане меблями для прийому їжі, а також магазин кулінарії, роздавальня.

Тип закладу громадського харчування – категорія закладів громадського харчування, об'єднаних за характерними ознаками асортименту кулінарної продукції, контингентом споживачів та формами організації їхнього обслуговування.

Товар – це предмет, що може задовольнити потребу споживача, пропонується на ринку з метою привернення уваги, придбання, використання або споживання.

Товариство з обмеженою відповідальністю – організація, створювана на основі угоди між юридичними особами та (або) громадянами шляхом об'єднання їхніх внесків задля досягнення загальних цілей; таке товариство, статутний фонд якого формується лише за рахунок коштів пайовиків, несе відповідальність у межах власного майна, а його учасники - в межах їхніх внесків.

Товариство з повною відповідальністю – вид господарської організації, статутний фонд якої розділений на частини, розмір яких визначається установчими документами; учасники такого товариства відповідають за його борги своїми внесками у статутний фонд, а за нестачі цих сум - додатково майном, що їм належить, в однаковому для всіх учасників розмірі, кратному внеску кожного з них.

Точкові орієнтири – об'єкти що зображуються на топографічних картах поза масштабними умовними позначеннями, а на місцевості локалізуються у вигляді точки (окремі вершини, пункти геодезичної мережі, домінантні споруди, вежі, тощо).

Туристична прогулянка – найпростіша короткочасна форма туристичної роботи, яка доступна для широких мас (пересування пішки, на лижах, на велосипедах, човнах) з метою оздоровлення та загартування організму, яка має елементи техніки туризму (подолання нескладних природних перешкод, елементи орієнтування на місцевості, елементи туристичного побуту).

Тур – індивідуальна або групова подорож, що складається з комплексу послуг (перевезення, проживання в готелі, екскурсії, трансфер, харчування).

Туризм самодіяльний – подорожі з використанням активних засобів пересування, які організуються туристами самостійно.

Туризм соціальний – подорожі, що фінансуються із коштів, які виділяються державою на соціальні потреби.

Туристична атрактивність – рівень привабливості території для туризму.

Туристична діяльність – туроператорська й турагентська діяльність, а також інша діяльність з організації подорожей.

Туристична індустрія – це діяльність, спрямована на надання туристичних послуг споживачеві з метою оздоровлення, відпочинку, морального збагачення туриста. Це сукупність об'єктів туристичної

діяльності, що забезпечують прийом, обслуговування та перевезення туристів.

Туристична інфраструктура – прийоми та засоби, які забезпечують розвиток туристичної діяльності.

Туристична послуга – економічне благо, спожите туристом і виражене в результаті виконання відповідним виконавцем договору відшкодованих послуг із перевезення, розміщення, харчування, екскурсійного та іншого обслуговування туриста.

Туристичне районування території – виділення територіальних систем, схожих за видовим складом туристичних ресурсів, рівнем соціально-економічного розвитку та транспортною доступністю до туристичних атракцій.

Туристичний бівак – це місце тривалої стоянки туристичної групи з нічлігом. Бівак повинен забезпечити повноцінний відпочинок туристів після важкого денного переходу та повну їх безпеку.

Туристичний потенціал – наявність рекреаційних ресурсів, які використовуються або можуть бути використані для задоволення потреб постійного і тимчасового населення у відпочинку та оздоровленні.

Туристичний продукт – попередньо розроблений комплекс туристичних послуг, який поєднує не менше, ніж дві такі послуги, що реалізується або пропонується для реалізації за визначеною ціною, до складу якого входять послуги перевезення, розміщення та інші, не пов'язані з перевезенням і розміщенням (послуги з організації відвідувань об'єктів культури, відпочинку та розваг, реалізації сувенірної продукції тощо).

Туристичні походи – організовані групові пересування пішки, на пияжах, велосипедах, човнах тощо, з метою фізичного вдосконалення, пізнання краю, суспільно-корисної діяльності.

Туристичні ресурси – сукупність природних чи штучно створених людиною об'єктів, що мають комфортні властивості та є придатними для створення туристичного продукту.

Теорія систем (the system theory) – концепція, згідно з якою менеджери повинні розглядати організацію як відкриту систему взаємопов'язаних частин, що намагається досягти різноманітних цілей у зовнішньому змінному середовищі.

Туристичні ресурси (Tourist resources) – природні, історичні, соціально-культурні об'єкти, що включають об'єкти туристичного показу, а також інші об'єкти, здатні задовольнити духовні потреби туристів, сприяти відновленню та розвитку їхніх фізичних сил.

Фасад будинку – це види будинку спереду (головний фасад), ззаду, справа і зліва.

Франчайзинг (франшизна угода) – це форма підприємства, завдяки якій власник готелю може об'єднатися з уже діючим великим ланцюгом на певний термін, купивши право володіння і використання торгової марки.

Фуліо – файл гостя або фірми, що містить всю інформацію щодо бронювання і трансакцій.

Фундамент – це підземна конструкція, призначена для сприйняття та передачі навантаження від будівлі на основу – ґрунт.

Фунікулер – це пасажирський похилий підйомник циклічної дії, призначений для переміщення пасажирів з однієї висоти на іншу.

Хостел – вид готелю з невеликим набором послуг.

Цоколь – нижня частина зовнішньої стіни чи стовпа, які знаходяться в особливо несприятливих умовах.

Чартер – договір між власниками транспортного засобу (теплоходу, літаку, автобусу тощо) та фрахтователем (наймачем) на оренду всього транспортного засобу або його частини на певний рейс або термін.

Шведський стіл – вид самообслуговування в ресторанах, кафе, що вирізняється тим, що відвідувачі за єдину усереднену плату отримують будь-яку кількість страв за своїм бажанням серед запропонованих, раніше виставлених в залі.

Швейцар – працівник служби обслуговування, який, як правило, стоїть біля входу в готель і перший зустрічає і вітає гостей, допомагає їм вийти з автомобіля.

Шенгенська віза – єдина віза терміном до трьох місяців, яка надає можливість безперешкодно рухатися по території країн Шенгенської групи (Німеччина, Франція, Бельгія, Голландія, Люксембург, Іспанія, Португалія, Італія та ін.) протягом терміну дії візи.

Шоп-тур – туристична поїздка, метою якої є купівля певних видів товарів, які характерні для країни перебування.

Якість готельних послуг – це сукупність властивостей і характеристик послуг, здатних задовольняти обумовлені або передбачувані потреби споживачів.